

Hallituksen esitys eduskunnalle lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valitusmenettelyä koskevan valinnaisen pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi New Yorkissa joulukuussa 2011 tehdyn lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan valitusmenettelystä.

Pöytäkirjan mukaan sopimusvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvilla henkilöillä ja henkilöryhmillä on oikeus tehdä valituksia, jos nämä katsovat sopimusvaltion loukanneen heidän yleissopimuksella tai yleissopimukseen tehdyllä lasten myyntiä, lapsiprositutiota ja lapsipornografiaa koskevalla valinnaisella pöytäkirjalla tai yleissopimukseen tehdyllä lasten osallistumista aseellisiin selkkauksiin koskevalla valinnaisella pöytäkirjalla tunnustettuja oikeuksiaan. Pöytäkirja sisältää yksityiskohtaiset määräykset valitusten tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä ja valitusten varsinaisesta käsittelystä. Jos komitea tutkii valituksen, se antaa kannanottonsa ja voi myös antaa suosituksia. Vastaajavaltion tulee kertoa komitealle toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä mainittujen kannanottojen ja suositusten johdosta.

Pöytäkirjassa määrätään myös valtiovalituksista, joissa sopimusvaltio väittää, ettei toinen sopimusvaltio täytä yleissopimuksen tai edellä mainittujen pöytäkirjojen mukaisia velvoitteitaan. Sopimusvaltio voi milloin tahansa tunnustaa komitean toimivallan ottaa vastaan ja käsitellä tällaisia valituksia. Suo-

men tarkoituksena on antaa tätä koskeva selitys.

Lisäksi komitealla on mahdollisuus tutkintamenettelyyn. Komitea voi tutkia tietoja, joiden mukaan sopimusvaltion toimesta näyttäisi tapahtuneen yleissopimuksen tai edellä mainittujen pöytäkirjojen mukaisten oikeuksien vakavia tai järjestelmällisiä loukkauksia. Tutkintamenettelyyn voi sisältyä myös käynti sopimusvaltion alueella. Sopimusvaltio voi antaa selityksen, että se ei tunnusta komitean tutkintamenettelyyn liittyvää toimivaltaa. Suomen tarkoituksena ei ole antaa tällaista selitystä.

Komitean suorittaessa tehtäviään sitä ohjaa lapsen edun periaate. Komitean tulee ottaa huomioon lapsen oikeudet ja näkemykset ja antaa lapsen näkemyksille asianmukainen painoarvo hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Komitean tulee toiminnassaan myös taata lapsimyönteiset menettelyt.

Suomi allekirjoitti pöytäkirjan helmikuussa 2012. Pöytäkirja on tullut kansainvälisesti voimaan huhtikuussa 2014.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin pöytäkirjakin.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA	4
2.1 Lapsen oikeuksien sopimuksen ja sen valinnaisten pöytäkirjojen valvonta ja lapsen oikeuksien komitea	4
2.2 Yksilövalitukset	4
2.3 Muut sopimukset, jotka sisältävät lasten oikeuksia	5
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	7
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	7
4.1 Taloudelliset vaikutukset	7
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	7
4.3 Vaikutukset yksilön asemaan.....	8
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset	8
5 ASIAN VALMISTELU	8
5.1 Sopimusneuvottelut.....	8
5.2 Kansallinen valmistelu.....	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
1 PÖYTÄKIRJAN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN	10
I osa. Yleiset määräykset.....	10
II osa. Valitusmenettely	10
III osa. Tutkintamenettely	14
IV osa Loppumääräykset	14
2 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	15
3 VOIMAANTULO.....	16
4 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJESTYS	16
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	16
4.2 Käsitteilyjärjestys.....	17
LAKIEHDOTUS	19
Laki lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valitusmenettelyä koskevan valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	19
SOPIMUSTEKSTI	20

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Yhdistyneiden kansakuntien (YK) yleiskouksen vuonna 1989 hyväksymä yleissopimus lapsen oikeuksista (SopS 59–60/1991; jäljempänä lapsen oikeuksien sopimus tai yleissopimus) tuli Suomessa voimaan 20 päivänä heinäkuuta 1991. Lapsen oikeuksien sopimus sisältää sekä kansalais- ja poliittisia oikeuksia, kuten oikeus kansalaisuuteen, että myös taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia, kuten oikeus opetukseen ja oikeus vaikuttaa kehitystasonsa mukaisesti omiin asioihinsa. Sopimus myös velvoittaa suojaamaan lasta seksuaaliselta ja muulta hyväksikäytöltä sekä turvaamaan hänen asemansa oikeudenkäynnissä. Sopimuksen yleiset periaatteet ovat syrjimättömyys, lapsen edun huomioiminen, oikeus elämään ja kehittymiseen ja lapsen näkemysten kunnioittaminen. Lapsen oikeuksien sopimus on maailman laajimmin ratifioitu ihmisoikeussopimus. Siihen on liittynyt marraskuuhun 2014 mennessä 194 valtiota.

YK:n yleiskokous hyväksyi toukokuussa 2000 lapsen oikeuksien yleissopimukseen tehdyt kaksi valinnaista pöytäkirjaa koskien lasten osallistumista aseellisiin selkkauksiin sekä lasten myyntiä, lapsiprosituutiota ja lapsipornografiaa.

Valinnainen pöytäkirja lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin tuli Suomessa voimaan 10 päivänä toukokuuta 2002 (SopS 30–31/2002). Pöytäkirjan tavoitteena on vahvistaa yleissopimuksen suojaamien oikeuksien täytäntöönpanoa suojelemalla lapsia eli kaikkia alle 18-vuotiaita henkilöitä entistä tehokkaammin joutumasta aseellisiin selkkauksiin. Alle 18-vuotiaiden suoranainen osallistuminen vihollisuuksiin tulee estää samoin kuin heidän värväämisensä pakolla asevoimiin. Tavoitteena on lisäksi nostaa vapaaehtoisien asevoimiin värväyksen ikäraja yleissopimuksen 15 vuoden ikärajasta korkeammaksi. Lisäksi pöytäkirja velvoittaa alle 18-vuotiaita värväävät valtiot sitoutumaan toimiin sen estämiseksi, että he eivät osallistuisi aseellisiin selkkauksiin. Myös asevoimista

erillisten aseistautuneiden ryhmien on noudatettava kaikissa olosuhteissa 18 vuoden ikäraja värväyksessä ja vihollisuuksiin osallistumisessa. Pöytäkirja velvoittaa sopimusvaltiot antamaan tarvittaessa asianmukaista apua pöytäkirjan vastaisten tekojen kohteeksi joutuneiden uhrien kuntouttamiseksi ja yhteiskuntaan uudelleen sopeuttamiseksi.

Valinnainen pöytäkirja lasten myynnistä, lapsiprosituutiosta ja lapsipornografiasta tuli Suomessa voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2012 (SopS 40–41/2012). Pöytäkirja velvoittaa sopimusvaltioita kieltämään lasten myynnin sekä lasten hyväksikäytön prostituutiosta tai pornografiassa. Pöytäkirja sisältää määräyksiä muun muassa rikoslainsäädännön ja tuomiovallan ulottuvuudesta, rikoksentekijän luovuttamisesta ja valtioiden välisestä yhteistyöstä sekä lapsiuhrien oikeuksien ja etujen suojelemisesta rikosoikeudenkäynnin aikana. Kansainvälisoikeudellisesti pöytäkirjan erikoisuus on se, että myös sellaisilla valtioilla, jotka ovat vasta allekirjoittaneet yleissopimuksen, mutta eivät ole siihen sitoutuneet, on oikeus sitoutua valinnaiseen pöytäkirjaan.

Ihmisoikeussopimusten toimeenpanoa valvotaan eriasteisin toimin. Kansainvälisiin yleissopimuksiin liittyy raportointivelvollisuus, jonka mukaan osapuolet toimittavat määräajoin raportteja yleissopimusten valvontaa varten perustettujen erityisten sopimusvalvontaelinten tarkasteltavaksi. Useimmilla sopimusvalvontaelimillä on myös yleissopimuksella tai pöytäkirjalla perustettu toimivalta käsitellä valtiovalituksia, joiden nojalla ne tutkivat osapuolten toisistaan tekemiä sopimusvelvoitteiden väitettyjä loukkauksia koskevia ilmoituksia. Lisäksi keskeisiin yleissopimuksiin on laadittu järjestelmä, jolla annetaan yksityisille henkilöille sekä toisille sopimuspuolille oikeus tehdä valituksia sopimuksen toimeenpanoa valvovalle komitealle väitetyistä yksittäisistä sopimusloukkauksista. Joihinkin yleissopimuksiin sisältyy myös niin sanottu tutkintamenettely. Osapuolet valvovat myös keskenään sopimusvelvoitteiden täytäntöönpanoa esimerkiksi sopimuspuolten komiteoissa tai YK:n

ihmisoikeusneuvostossa tapahtuvan yleismaailmallisen määräaikaistarkastelun (*Universal Periodic Review*) puitteissa.

2 Nykytila

2.1 Lapsen oikeuksien sopimuksen ja sen valinnaisten pöytäkirjojen valvonta ja lapsen oikeuksien komitea

Lapsen oikeuksien komitea valvoo lapsen oikeuksien sopimuksen ja sen valinnaisten pöytäkirjojen täytäntöönpanoa. Se koostuu 18 riippumattomasta sopimusvaltioiden valitsemasta asiantuntijasta, jotka on valittu neljän vuoden toimikaudeksi.

Sopimusvaltioilla on yleissopimuksella perustettu velvollisuus toimittaa määräaikaishavainnot lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien velvoitteiden kansallisesta täytäntöönpanosta. Raportteihin tulee sisällyttää ne toimenpiteet, joihin valtio on ryhtynyt, sekä tieto niistä edistysaskelista, jotka se on saavuttanut sopimusvelvoitteiden noudattamisessa. Myös kumpaankin kahdesta ensimmäisestä valinnaisesta pöytäkirjasta sisältyy vastaavatyypinen raportointia koskeva määräys. Komitea tutkii määräaikaishavainnot julkisissa suullisissa istunnoissaan. Sopimukseen liittyneiden valtioiden edustajilla on oikeus olla läsnä sekä osallistua vuoropuheluun komitean käsitellessä raportteja. Komitea voi pyytää sopimusvaltioita toimittamaan lisätietoja raportista ilmenevien tietojen lisäksi. Komitea ottaa lisäksi huomioon YK:n erityisjärjestöiltä saamansa erityisalan tiedot sekä pyytää kansalaisjärjestöiltä kirjallisia tai suullisia kannanottoja.

2.2 Yksilövalitukset

Yhdistyneet kansakunnat

Tällä hetkellä yksilövalituksen tekeminen Suomea vastaan on mahdollinen kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 7/1976), taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 6/1976), kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 37/1970), kaikkinaisen

naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen (SopS 67–68/1986) sekä kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen (SopS 59–60/1989) osalta.

Suomi on helmikuussa 2007 allekirjoittanut joulukuussa 2006 tehdyn tahdonvastaisia kaatoamia koskevan yleissopimuksen, johon sisältyy yksilövalituksia koskeva mekanismi. Pöytäkirja on tullut kansainvälisesti voimaan 23 päivänä joulukuuta 2010. Sopimuksen ratifiointityö on parhaillaan meneillään.

Suomi on maaliskuussa 2007 allekirjoittanut joulukuussa 2006 tehdyn vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan, johon sisältyy yksilövalituksia koskeva mekanismi. Pöytäkirja on tullut kansainvälisesti voimaan 3 päivänä toukokuuta 2008. Sopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan ratifiointityö on parhaillaan meneillään.

Yksilövalitusjärjestelmiin liittyminen on YK:n ihmisoikeussopimuksissa valinnaista. Eniten yksilövalituksia on saatettu kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaa sopimusta valvovan ihmisoikeuskomitean käsiteltäväksi. Eri valtioita koskevia valituksia on tehty yhteensä noin 2 300 kappaletta, viime vuosina noin 100 valitusta vuosittain. Kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen ja halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaista sopimusta valvova komitea on vastaanottanut kaikkiaan noin 600 sekä kaikkinaisen rotusyrjinnän vastaista yleissopimusta valvova komitea noin 55 eri valtioita koskevaa yksilövalitusta. Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevaa yleissopimusta valvova komitea on vastaanottanut kymmenkunta, vammaisten henkilöiden oikeuksien komitea 19 sekä taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitea kaksi yksilövalitusta.

Euroopan neuvosto

Euroopan neuvoston (EN) piirissä tehtyjen sopimusten osalta yksilövalitusmenettely on liitetty ainoastaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen (SopS 18–19/1990; jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus). Sen puitteissa

on mahdollista käsitellä myös lapsen oikeuksia sikäli kun yleissopimuksessa tai sen lisäpöytäkirjoissa on taattu tällaisia oikeuksia. Näistä voidaan mainita erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artikla, joka takaa oikeuden nauttia yksityis- ja perhe-elämän kunnioitusta. Yksilö- ja valtiovalituksia käsittelee Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien, jonka oikeuskäytäntö on huomattavan laaja myös edellä mainitun artiklan osalta. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen antamat tuomiot ovat vastaajavaltiota kansainvälisöikeudellisesti sitovia.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen tehdään Suomea vastaan vuosittain 300–400 valitusta; esimerkiksi vuonna 2013 tehtiin 315 valitusta, vuonna 2012 tehtiin 317 valitusta, vuonna 2011 tehtiin 432 valitusta, vuonna 2010 tehtiin 377 valitusta ja vuonna 2009 tehtiin 489 valitusta. Näistä noin 95 prosenttia jätetään tutkittavaksi ottamatta. Vuonna 2013 Suomi sai 3 tuomiota, vuonna 2012 5 tuomiota, vuonna 2011 7 tuomiota, vuonna 2010 17 tuomiota ja vuonna 2009 29 tuomiota.

Vuoden 2013 loppuun mennessä Suomi on saanut yhteensä 166 tuomiota, joista noin kolmannes on koskenut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukaista oikeudenkäynnin kestoa ja noin 40 tuomiota muita oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimuksia. Sekä ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan takaamaa perhe-elämän suojaa että 10 artiklan takaamaa sananvapautta koskien Suomi on saanut kummankin osalta yhteensä noin 20 tuomiota.

Vuonna 1961 tehdyn Euroopan sosiaalisen peruskirjan (jäljempänä ESP, SopS 43–44/1991) lisäpöytäkirja järjestökantelujen järjestelmästä (SopS 75–75/1998) on tullut Suomen osalta voimaan syyskuussa 1998. Pöytäkirja antaa tietyt edellytykset täyttävälle kansainvälisille työnantaja- ja työntekijäjärjestöille sekä kansainvälisille kansalaisjärjestöille oikeuden tehdä järjestökanteluita sosiaalisen peruskirjan määräysten soveltamisesta. Suomi on ainoana maana tunnustanut myös lisäpöytäkirjan 2 artiklan mukaisen kansallisen kansalaisjärjestön oikeuden tehdä järjestökanteluita sitä vastaan. Euroopan sosiaalinen peruskirja on korvautunut vuonna 1996 tehdyllä uudistetulla Euroopan sosiaali-

sella peruskirjalla (SopS 78/2002), joka on tullut Suomen osalta voimaan elokuussa 2002. Uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan tehtävänä on turvata ja edistää sosiaalisia oikeuksia Euroopan neuvoston jäsenmaissa. Euroopan sosiaalisten oikeuksien komiteaan on tehty yhteensä kahdeksan järjestökantelua Suomea vastaan. Näistä kuusi on kansalaisjärjestöjen tekemiä.

2.3 Muut sopimukset, jotka sisältävät lasten oikeuksia

Lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen lisäksi kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus, taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus, kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskeva kansainvälinen yleissopimus, naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus, kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastainen yleissopimus, tahdonvastaisesti kadonneiden henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus sekä vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus sisältävät määräyksiä lapsen oikeuksista.

Lapsiprostituution, lapsipornografian ja erityisesti lasten myynnin vastaisen toiminnan osalta merkityksellinen on myös YK:n kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastainen yleissopimus (SopS 18–20/2004, jäljempänä Palermion sopimus) ja sen lisäpöytäkirja ihmiskaupan, erityisesti naisten ja lasten kaupan, ehkäisemisestä, torjumisesta ja rankaisemisesta (SopS 70–71/2006). Yleissopimus on tullut voimaan Suomessa 12 päivänä maaliskuuta 2004 ja lisäpöytäkirja 7 päivänä lokakuuta 2006. Yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjan täytäntöönpanoa seuraa sopimuspuolten konferenssi.

Samoin myös ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta tehty Euroopan neuvoston yleissopimus, joka on tullut Suomessa voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2012 (SopS 43–44/2012), Euroopan neuvoston yleissopimus lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan (niin sanottu Lanzaroten sopimus), joka on tullut Suomessa voimaan 1 päivänä lokakuuta 2011 (SopS 88/2011); sekä naiseen kohdistuvan

väkivallan ja perheväkivallan vastainen Euroopan neuvoston yleissopimus (niin sanottu Istanbulin sopimus) sisältävät lapsen oikeuksiin liittyviä määräyksiä.

Istanbulin sopimuksen ja sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamista koskevan lain hyväksymistä koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 18 päivänä syyskuuta 2014. Lanzaroten sopimuksen täytäntöönpanoa seuraa sopijapuolten komitea (niin sanottu Lanzarote-komitea). Komitean työjärjestyksen mukaan täytäntöönpanoa valvotaan muun muassa sopijapuolille osoitetuin kyselylomakkein eri arviointikierroksiin jaetussa menettelyssä. Ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta tehdyn yleissopimuksen ja Istanbulin sopimuksen täytäntöönpanoa seuraa kummallakin sopimuksella erikseen perustettu asiantuntijaryhmä. Asiantuntijaryhmät suorittavat tehtävänsä arviointikierroksiin jaetuissa menettelyissä muun muassa sopijapuolille osoitetuin kyselyin. Lisäksi mainittujen sopimusten täytäntöönpanoa valvoo osapuolten komitea asiantuntijaryhmien raporttien perusteella.

Myös Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja ihmisarvon suojaamiseksi biologian ja lääketieteen alalla tehty yleissopimus (niin sanottu Oviedon sopimus) ja sen ihmisen toisintamisen kieltävä lisäpöytäkirja sekä ihmisalkuperää olevien elinten ja kudosten siirroista tehty lisäpöytäkirja, jotka ovat tulleet Suomessa voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2010 (SopS 24/2010), ovat lapsen oikeuksien kannalta merkityksellisiä.

Erityisesti lasten myynnin vastaisen toiminnan kannalta voidaan mainita myös, että Suomi on liittynyt Kansainliiton piirissä tehtyyn naisten ja lasten kaupan ehkäisemistä tarkoittavaan kansainväliseen yleissopimukseen (SopS 3/1927). Tämä sisälsi liittymisen kansainväliseen yleissopimukseen, jonka tarkoituksena on taata naisille ja alaikäisille työille turvaa 'valkoiseksi orjakaupaksi' kutsuttua rikollista ammattia vastaan sekä valkoisen orjakaupan ehkäisemistä tarkoittavaan kansainväliseen yleissopimukseen. Suomi on liittynyt myös täysi-ikäisten naisten kaupan vastustamiseksi tehtyyn yleissopimukseen (SopS 1/1937), ratifioinut ihmisten kaupan ja toisten prostituutiosta hyötymisen tukahduttamista koskevan yleissopimuksen (SopS

33/1972) sekä ratifioinut orjuutta koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 27/1927) ja liittynyt sen muutospöytäkirjaan (SopS 8/1954). Suomi on liittynyt myös orjuuden, orjakaupan ja orjuuteen verrattavien järjestelmien ja käytännön tukahduttamisesta tehtyyn lisäopimukseen (SopS 17/1959).

Vuonna 1919 perustettu ja vuodesta 1946 lähtien YK:n erityisjärjestönä toimineen Kansainvälisen työjärjestön (ILO) piirissä on hyväksytty useita työvoiman hyväksikäyttötarkoitukseen suunnatun ihmiskaupan ja pakotyön vastustamisen kannalta keskeisiä sopimuksia. Lapsityövoiman käyttö voi liittyä myös lasten osallistumiseen aseellisiin selkauksiin ja värväämiseen asevoimiin. Suomi on tällä hetkellä sitoutunut 70:ään ILO:n 189 yleissopimuksesta. Muun muassa vuonna 1999 hyväksyttiin ILO:n yleissopimus n:o 182 koskien lapsityön pahimpien muotojen kieltämistä ja välittömiä toimia niiden poistamiseksi. Se on tullut Suomessa voimaan vuonna 2001 (SopS 16/2000). Yleissopimus vahvisti ILO:n yleissopimusta n:o 138, joka koskee työhön pääsemiseksi vaadittavaa vähimmäisikää (SopS n:o 87/1976) ja joka on tullut Suomessa voimaan 13 päivänä tammiukuuta 1976. ILO valvoo yleissopimusten noudattamista muun muassa jäsenvaltioiden vuosittaisten raporttien pohjalta.

Myös humanitaarista oikeutta ja sodan oikeussääntöjä käsittelevien vuoden 1949 Geneven yleissopimusten (SopS 8/1955) kahdessa lisäpöytäkirjassa (SopS 82/1980) on muun muassa lasten suojelemista sekä lasten vähimmäisikää vihollisuuksiin osallistumisen ja värväämisen osalta koskevia määräyksiä.

Lasten sotilaallisen käytön kieltoa on käsitelty myös kansainvälisessä rikosoikeudessa. Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen e (7) -kohdan seitsemännen alakohdan mukaan alle 15-vuotiaiden lasten ottaminen tai värvääminen kansallisiin asevoimiin tai ryhmiin tai heidän käyttämisensä aktiivisesti vihollisuuksissa on sotarikos. Vuonna 1998 tehty perussääntö on tullut kansainvälisesti voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2002. Se tuli voimaan Suomessa samana päivänä (SopS 55–56/2002).

Alueellisista oikeudellisista asiakirjoista vuonna 1990 tehty afrikkalainen peruskirja

lapsen oikeuksista ja suojelusta sisältää erilaisia lapsen oikeuksia koskevia määräyksiä.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan valtiot ovat sitoutuneet ryhtymään toimenpiteisiin yleissopimuksen takaamien oikeuksien toteuttamiseksi. Nyt kyseessä olevan valinnaisen pöytäkirjan johdannon mukaan sen tavoitteena on vahvistaa ja täydentää kansallisia ja alueellisia järjestelmiä samoin kuin vahvistaa lapsen asemaa oikeuskelpoisena sekä ihmisarvoltaan tunnustettuna ja kyvyllään kehittyvänä ihmisenä.

Yleissopimuksen ja sen kahden ensimmäisen asiasisältöisen valinnaisen pöytäkirjan määräysten täytäntöön panemiseksi nykyistä tehokkaammin annetaan tällä menettelyä koskevalla valinnaisella pöytäkirjalla lapsen oikeuksien komitealle mahdollisuus suorittaa siinä määrättyjä tehtäviä.

Valinnaisella pöytäkirjalla perustetaan yksilövalitusjärjestelmä, jonka nojalla lapsen oikeuksien komitealle annetaan toimivalta käsitellä yksityisten henkilöiden tai henkilöryhmien tekemiä tai jonkun muun näiden puolesta tekemiä valituksia. Yksilövalitusmekanismin tarkoituksena on edistää lasten oikeuksien toteutumista.

Valinnaisessa pöytäkirjassa määrätään myös valtiovalituksista, joissa sopimusvaltio väittää, että toinen sopimusvaltio ei täytä yleissopimuksen tai sen kahden ensimmäisen valinnaisen pöytäkirjan mukaisia velvoitteitaan. Sopimusvaltio voi milloin tahansa ilmoittaa tunnustavansa komitean toimivallan ottaa vastaan ja käsitellä tällaisia valituksia (*opt in*). Suomen tarkoituksena on sitoutua tähän menettelyyn, jolloin sitä koskeva selitys annetaan valinnaisen pöytäkirjan ratifiointikirjan tallettamisen yhteydessä.

Pöytäkirjassa määrätään lisäksi tutkintamenettelystä. Kyseisessä menettelyssä komitea voi tutkia tietoja, joiden mukaan sopimusvaltiossa väitetään tapahtuneen yleissopimuksen tai sen kahden ensimmäisen valinnaisen pöytäkirjan takaamien oikeuksien vakavia tai järjestelmällisiä loukkauksia. Tutkintamenettelyyn voi sisältyä käynti sopimusvaltion alueella, jos tämä on perustelta-

vissa ja sopimusvaltio antaa siihen suostumuksensa. Pöytäkirjan mukaan sopimusvaltio voi milloin tahansa ilmoittaa, ettei se tunnusta komitean toimivaltaa sellaisten oikeuksien osalta, jotka luetaan yleissopimuksessa tai pöytäkirjoissa (*opt out*). Suomen tarkoituksena on sitoutua myös tähän menettelyyn, jolloin selitystä siitä, ettei toimivaltaa tunnusteta, ei anneta.

Hallituksen esityksen tavoitteena on saattaa pöytäkirja Suomen osalta voimaan. Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksestä ei aiheudu välittömiä taloudellisia vaikutuksia. Ottaen kuitenkin huomioon yleissopimuksen ja sen valinnaisten pöytäkirjojen sisällöllisen laajuuden odotettavissa on enemmän valituksia kuin muihin YK-komiteoihin.

Yleissopimus tai sen valinnaiset pöytäkirjat eivät sisällä määräyksiä mahdollisesta hyvityksestä tilanteessa, jossa lapsen oikeuksien komitea on todennut yleissopimuksen takaaman oikeuden loukkauksen. Komitea antaa valituksesta kannanottonsa sekä mahdolliset suosituksensa. Komitean suositukset eivät ole kansainvälisoikeudellisesti sitovia samalla tavoin kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiot. Suomi on pyrkinyt toimeenpanemaan mahdollisuuksien mukaan eri komiteoilta valitusmenettelyissä saamansa näkökannat ja on myös maksanut komiteoiden mahdollisesti suosittelemia korvauksia niissä tapauksissa, joissa rikkomus on todettu.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä on vähäisiä henkilöstövaikutuksia. Pöytäkirjan nojalla tehtäviin valituksiin vastaaminen samoin kuin mahdollisen tutkinnan kohteeksi joutuminen aiheuttavat erityistä asiantuntemusta vaativaa lisätyötä etenkin ulkoasiainministeriössä sekä oikeus-

ministeriössä, sisäministeriössä, puolustusministeriössä, opetus- ja kulttuuriministeriössä, työ- ja elinkeinoministeriössä, sosiaali- ja terveysministeriössä sekä ympäristöministeriössä. Valtionasiamies, joka on ulkoasiainministeriön virkamies, vastaa hallituksen puolesta Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien komiteaan sekä vastaavalla tavalla YK:n eri komiteoihin tehtyihin valituksiin.

4.3 Vaikutukset yksilön asemaan

Pöytäkirja vahvistaa lasten oikeusturvaa mahdollistamalla yksilövalitusten tekemisen lapsen oikeuksien komitealle. Lapsen oikeuksien komitean valitusten johdosta antamien kannanottojen ja suositusten tarkoituksena on parantaa valittajana olevien lasten asemaa. Niillä samoin kuin valtiovalitusten ja komitean suorittaman tutkintamenettelyn tuloksilla saattaa olla välillisiä vaikutuksia myös muiden lasten asemaan mahdollisten lainsäädännön ja käytänteiden muutosten kautta.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Toteutuessaan ehdotus vahvistaa lapsen oikeuksien asemaa oikeudellisesti velvoittavina ihmisoikeuksina sekä edistää yleisemmin ihmisoikeuksien toteutumista ja parantaa lasten oikeusturvaa. Lapsen oikeuksien tehokkaalla toimeenpanolla on erityinen vaikutus kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien väestöryhmien asemaan ja oikeuksiin. Valitusmenettelyn voimaantulo täydentää myös ihmisoikeuksien kansainvälistä valvontaa.

5 Asian valmistelu

5.1 Sopimusneuvottelut

Kesäkuussa 2009 ihmisoikeusneuvosto muutti työryhmän mandaatin kahden vuoden neuvottelumandaatiksi (päättölauselma A/HRC/RES/11/1).

Valinnaista pöytäkirjaa koskevat neuvottelut käytiin vuosina 2009–2011, ja ihmisoikeusneuvoston kesäkuun 2011 kokouksessa työryhmän puheenjohtaja esitteli valmiin pöytäkirjaluonnoksen. Ihmisoikeusneuvosto

hyväksyi pöytäkirjan 17 päivänä kesäkuuta 2011 (päättölauselma A/HRC/RES/17/18) siirtäen sen hyväksymisen yleiskokouksen harkittavaksi. Pöytäkirja hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa 19 päivänä joulukuuta 2011 (A/RES/66/138) ja avattiin allekirjoitettavaksi 28 päivänä helmikuuta 2012.

Suomi kuului pöytäkirjahanketta edistäneeseen, alueryhmärajat ylittäneeseen kymmenen valtion niin sanottuun ydinryhmään.

5.2 Kansallinen valmistelu

Ulkoasiainministeriö on pyytänyt lausunnot pöytäkirjan allekirjoittamisen tarkoituksenmukaisuudesta ennen sen allekirjoittamista oikeusministeriöltä, sisäministeriöltä, puolustusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä sekä ympäristöministeriöltä. Lausuntopyyntö lähetettiin tiedoksi myös valtioneuvoston kansliaan, eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan, oikeuskanslerin virastoon, valtakunnansyyttäjänvirastoon ja lapsiasiavaltuutetun toimistoon. Kukaan lausunnonantajista ei vastustanut pöytäkirjan allekirjoittamista.

Suomi allekirjoitti valinnaisen pöytäkirjan 28 päivänä helmikuuta 2012.

Ulkoasiainministeriö on pyytänyt lausunnot pöytäkirjan ratifiointiedellytysten selvittämiseksi niin ikään oikeusministeriöltä, sisäministeriöltä, puolustusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä sekä ympäristöministeriöltä. Lausuntopyyntö lähetettiin tiedoksi myös valtioneuvoston kansliaan, eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan, oikeuskanslerin virastoon, valtakunnansyyttäjänvirastoon ja lapsiasiavaltuutetun toimistoon.

Lisäksi ulkoasiainministeriö on pyytänyt lausunnot valinnaisesta pöytäkirjasta myös lapsiasiavaltuutetun ja vähemmistövaltuutetun toimistoilta, Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta, tietyiltä neuvottelukunnilta ja valtakunnallisilta neuvostoilta sekä Saamelaiskäräjiltä, eri kirkkokunnilta ja tietyiltä yliopistoinstituuteilta ja kansalaisjärjestötoimijoilta.

Valinnaisen pöytäkirjan ratifiointia koskeva hallituksen esitys on laadittu ulkoasiainministeriössä. Hallituksen esityksestä on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, sisäministeriöltä, puolustusministeriöltä, val-

tiovarainministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, työvoima- ja elinkeinoministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä sekä Ahvenanmaan maakuntahallitukselta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Pöytäkirjan sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön*I osa. Yleiset määräykset*

1 artikla. *Komitean toimivalta.* Artiklalla annetaan lapsen oikeuksien komitealle pöytäkirjassa määritelty toimivalta. Artiklassa selvennetään erikseen, ettei komitealla ole pöytäkirjan nojalla toimivaltaa, jos asia koskee sellaisessa asiakirjassa turvatus oikeuden loukkausta, jonka osapuolena kyseinen valtio ei ole. Komitea ei myöskään voi ottaa vastaan valituksia koskien valtiota, joka ei ole pöytäkirjan osapuoli.

2 artikla. *Komitean toimintaa ohjaavat yleiset periaatteet.* Artiklassa määrätään siitä, että suorittaessaan sille pöytäkirjassa annettuja tehtäviä lapsen oikeuksien komitean tulee noudattaa lapsen edun periaatetta. Sen tulee myös ottaa huomioon lapsen oikeudet ja näkemykset ja antaa lapsen näkemyksille asianmukainen painoarvo lapsen iän ja kehitystason mukaisesti.

3 artikla. *Työjärjestys.* Pöytäkirjan mukaan komitean tulee hyväksyä työjärjestys, jota se noudattaa suorittaessaan sille pöytäkirjassa annettuja tehtäviä. Työjärjestyttä hyväksyessään komitean tulee huomioida erityisesti pöytäkirjan 2 artikla taatakseen lapsimyönteisen menettelyn komiteassa.

Työjärjestykseen tulee myös sisällyttää takeet, joilla estetään lapsen puolesta toimivia ohjailemasta lasta. Pöytäkirjan 5 artiklan mukaan valitus voidaan tehdä myös henkilön tai henkilöryhmän puolesta. Näin ollen on tärkeää, että menettelyssä voidaan tarvittaessa varmistautua lapsen todellisesta näkemyksestä. Artiklan mukaan komitea voi kieltäytyä tutkimasta valitusta, jonka se ei katso olevan lapsen edun mukainen.

4 artikla. *Suojelutoimenpiteet.* Artiklassa edellytetään sopimusvaltion varmistavan, ettei ketään kohdella huonosti tai uhkailla tai ettei kenenkään ihmisoikeuksia loukata sen vuoksi, että hän on tehnyt komitealle valituksia tai toimii yhteistyössä komitean kanssa tämän pöytäkirjan mukaisesti. Artiklassa

määrätään myös, ettei kyseisten henkilöiden tai henkilöryhmien henkilöllisyyttä saa paljastaa julkisesti ilman heidän nimenomaista suostumustaan.

II osa. Valitusmenettely

5 artikla. *Yksilövalitukset.* Artiklassa määrätään siitä, ketkä voivat tehdä valituksia ja millaisista asioista voidaan valittaa. Valituksia voivat tehdä sopimusvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvat yksityiset henkilöt tai henkilöryhmät, jotka väittävät sopimusvaltion loukanteen yleissopimuksessa tai lasten myyntiä, lapsiprostituutiota ja lapsipornografian tai lasten osallistumista aseellisiin selkokuksiin koskevissa valinnaisissa pöytäkirjoissa määrättyjä oikeuksiaan. Suostumuksen perusteella valitus voidaan tehdä myös väitetyn loukatun henkilön tai henkilöryhmän puolesta. Mikäli nimenomainen suostumus valituksen tekemiseen puuttuu, valituksen tekijän tulee voida muutoin osoittaa toimivansa väitetyn loukatun henkilön puolesta.

Valitus voidaan siten pääsääntöisesti ottaa tutkittavaksi vain silloin, kun valittaja on itse väitetyn sopimusloukkauksen kohteena. Artiklan mukaan valitus voidaan kuitenkin tehdä myös mainitun henkilön suostumuksella tai jopa ilman sitä. Viime kädessä artiklan tulkinta täsmentyy tulkintakäytännössä. Artiklaan liittyy myös pöytäkirjan 3 artiklan määräys siitä, että komitean on taattava menettelyissään se, että lapsen puolesta toimivat eivät häntä ohjaile.

Pöytäkirja ei sisällä erillisiä määräyksiä lapsen edustamisesta, puhevallan käyttämisestä tai lapsen suostumuksesta. Lapsi voisi itsenäisesti tehdä valituksen komitealle. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien on todennut oikeuskäytännössään (muun muassa tapauksessa *Zehentner v. Itävalta*, no. 20082/02, tuomio 16.7.2009, § 39), että yksilövalitusta koskevat edellytykset eivät välttämättä ole samoja kuin kansalliset oikeudenkäyntikelpoisuutta (*locus standi*) koskevat edellytykset. Tällaisilla kansallisilla säännöillä saattaa olla eri tavoite kuin Euroo-

pan ihmisoikeussopimuksen 34 artiklalla. Näin ollen voi olla perusteltua sallia kansallisten sääntöjen mukaan oikeustoimikelpoisuutta vailla olevan henkilön toimia Euroopan ihmisoikeussopimuksen tarkoittamissa menettelyissä muista tahoista riippumatta. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 34 artiklan mukaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien voi vastaanottaa valituksia keneltä tahansa yksityishenkilöltä, joka väittää sopimusvaltion loukanneen heidän yleissopimuksessa tai sen pöytäkirjoissa tunnustettuja oikeuksiaan. Henkilöllä, jolta puuttuu oikeustoimikelpoisuus, ei lähtökohtaisesti ole velvollisuutta olla edustettuna menettelyn alkuvaiheessa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen laatimassa valituksen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä koskevassa ohjeistuksessa (*Practical Guide on Admissibility Criteria*, 2011) todetaankin, että kuka tahansa yksilö, kansalaisjärjestö tai ryhmä voi käyttää valitusoikeutta kansallisuudesta, asuinpaikasta, siviilisäädystä tai oikeustoimikelpoisuudesta riippumatta. Siten myös alaikäinen voisi tehdä valituksen itse, vaikka käytännössä hänen vanhempansa tai muu huoltajansa edustaisikin häntä.

Suomen lainsäädännössä lapsen edustaminen on järjestetty eri tavoin eri tilanteissa. Lähtökohtaisesti huoltaja edustaa lasta tämän henkilöllä koskevissa asioissa (laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983) 4 §). Lain 4 §:n mukaan lapsen huoltajan on turvattava lapsen kehitys ja hyvinvointi siten kuin lapsen huollon sisältöä koskevassa 1 §:n yleissäännöksessä säädetään. Tässä tarkoituksessa huoltajalla on oikeus päättää lapsen hoidosta, kasvatuksesta, asuinpaikasta sekä muista henkilökohtaisista asioista. Ennen kuin huoltaja tekee päätöksen lapsen henkilökohtaisessa asiassa, tulee hänen keskustella asiasta lapsen kanssa, jos se lapsen ikään ja kehitystasoon sekä asian laatuun nähden on mahdollista. Päätöstä tehdessään hänen on kiinnitettävä huomiota lapsen mielipiteeseen ja toivomuksiin. Huoltaja edustaa lasta tämän henkilöllä koskevissa asioissa, jollei laissa ole toisin säädetty.

Lisäksi muun muassa oikeudenkäymiskaaressa ja hallintolaissa (434/2003) on omat säännökset siitä, milloin lapsi käyttää itse yksin puhevaltaansa ja milloin laillisen edusta-

jansa ohella. Oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 1 §:n (444/1999) 1 momentin mukaan kun vajaavaltainen on asianosaisena riita-asiassa tai asianomistajana rikosasiassa, vajaavaltaisen puhevaltaa käyttää edunvalvoja tai muu laillinen edustaja. Alaikäisen henkilöä koskevassa asiassa vajaavaltaisen puhevaltaa käyttää kuitenkin huoltaja tai muu laillinen edustaja. Pykälän 2 momentin mukaan vajaavaltainen käyttää itse yksin puhevaltaansa, jos hänellä on oikeus vallita sitä, mikä on riidan kohteena tai mihin rikos on kohdistunut, taikka jos riita koskee oikeustointa, jonka tekemiseen hänellä on kelpoisuus. Vajaavaltainen käyttää itse yksin puhevaltaansa henkilöään koskevassa asiassa, jos hän on täyttänyt 18 vuotta ja kykenee ymmärtämään asian merkityksen. Alaikäinen käyttää huoltajan tai muun laillisen edustajan ohella itsenäisesti puhevaltaansa henkilöään koskevassa asiassa, jos hän on täyttänyt 15 vuotta.

Hallintolain 14 §:n mukaan vajaavaltaisen puolesta käyttää puhevaltaa hänen edunvalvojansa, huoltajansa tai muu laillinen edustajansa. Vajaavaltaisella on kuitenkin oikeus käyttää yksinään puhevaltaa asiassa, joka koskee hänen vallitsemaansa tuloa tai varallisuutta. Kahdeksantoista vuotta täyttänyt vajaavaltainen käyttää itse yksin puhevaltaansa henkilöään koskevassa asiassa, jos hän kykenee ymmärtämään asian merkityksen Viisitoista vuotta täyttäneellä alaikäisellä ja hänen huoltajallaan tai muulla laillisella edustajallaan on kummallakin oikeus erikseen käyttää puhevaltaa asiassa, joka koskee alaikäisen henkilöä taikka henkilökohtaista etua tai oikeutta.

Lastensuojelulain (417/2007) 21 §:n mukaan 12 vuotta täyttäneellä lapsella on oikeus käyttää huoltajan tai muun laillisen edustajan ohella erikseen puhevaltaansa itseään koskevassa lastensuojeluasiassa. Lastensuojelulain 89 §:n (88/2010) mukaan puolestaan 12 vuotta täyttänyt lapsi saa hakea erikseen muutosta häntä itseään koskevissa lastensuojeluasioissa.

Mielenterveyslain 24 §:n 4 momentin (1423/2001) mukaan alaikäisen potilaan hoitoon määräämistä tai hoidon jatkamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta 12 vuotta täyttänyt alaikäinen itse, hänen vanhempansa ja huoltajansa sekä henkilö, jonka

hoidossa ja kasvatuksessa alaikäinen on välittömästi ennen hoitoon määräämistä ollut. Alaikäisen potilaan yhteydenpidon rajoittamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta 12 vuotta täyttänyt alaikäinen itse sekä hänen huoltajansa, edunvalvojansa tai muu laillinen edustajansa sekä muu asianosainen, jonka yhteydenpitoa lapseen päätöksellä on rajoitettu.

Artiklassa tarkoitetun henkilöryhmän ei lähtökohtaisesti tarvitse olla mikään erityisellä tavalla organisoitunut ryhmittymä. Myös tältä osin artiklan tulkinta täsmentyy tulkintakäytännössä.

6 artikla. *Väliaikaiset toimenpiteet.* Artiklassa määrätään väliaikaisista toimenpiteistä. Artiklan 1 kohdan mukaan lapsen oikeuksien komitea voi pyytää sopimusvaltiota ryhtymään väliaikaisiin toimenpiteisiin. Sopimusvaltion on käsiteltävä tällainen pyyntö kiireellisenä. Komitea voi pyytää väliaikaisia toimenpiteitä milloin tahansa valituksen vastaanottamisen jälkeen ja ennen valituksen asiasisältöä koskevan ratkaisun antamista. Komitean pyyntö ei merkitse sitä, että komitea olisi päättänyt ottaa asian tutkittavakseen tai että se olisi ottanut kantaa valituksen asiasisältöön. Väliaikaisten toimenpiteiden tarkoituksena on väitetyt loukkauksen uhrille tai uhreille mahdollisesti koituvien peruuttamattomien vahinkojen välttäminen.

Yleisen kansainvälisoikeudellisen periaatteen mukaan kansainväliselle tutkintaelimelle tehty valitus ei automaattisesti aiheuta kotimaaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäystä tai muuta keskeytystä. Valituksen käsittelyyn kuluva aika saattaa kuitenkin joissakin tapauksissa tehdä ihmisoikeusloukkauksen sillä tavoin peruuttamattomaksi, että siitä aiheutuvaa vahinkoa ei ole mahdollista jälkikäteen hyvittää tai korvata. Tällaisia tapauksia silmällä pitäen ihmisoikeuksien kansainvälisille valvontaelimille on annettu mahdollisuus valittajan pyynnöstä määrätä väliaikaisista toimenpiteistä. Esimerkiksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen osalta määräys on tuomioistuimen työjärjestyksessä (39 sääntö). Väliaikaisten toimenpiteiden luonnetta ei ole täsmällisesti määritelty, vaan se riippuu valituksen kohteena olevasta asiasta.

7 artikla. *Tutkittavaksi ottaminen.* Artiklassa määrätään valituksen tutkittavaksi ot-

tamisen edellytyksistä. Siihen on kirjattu seikat, joiden perusteella valitusta ei oteta lapsen oikeuksien komiteassa käsiteltäväksi.

Artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan valitusta ei voida ottaa tutkittavaksi, mikäli valitus on tehty nimettömänä.

Valitusta ei myöskään voida ottaa tutkittavaksi, mikäli sitä ei ole tehty kirjallisesti (b alakohhta) tai mikäli valituksessa on käytetty väärin valitusoikeutta tai mikäli lapsen oikeuksien sopimuksen ja/tai sen valinnaisten pöytäkirjojen määräykset eivät siihen sovellu (c alakohhta).

Artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan valitusta ei voida ottaa tutkittavaksi, jos komitea on jo tutkinut saman asian tai sitä on tutkittu tai tutkitaan muussa kansainvälisessä tutkinta- tai ratkaisumenettelyssä. Alakohdassa tarkoitettu muu kansainvälinen tutkinta- tai ratkaisumenettely voi tarkoittaa esimerkiksi saman asian tutkintaa jossakin toisessa YK:n ihmisoikeusvalvontaelimessä tai vaikkapa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa.

Artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan komitea ei ota tutkittavakseen valitusta, mikäli kaikkia kansallisia käytettävissä olevia oikeussuojakeinoja ei ole käytetty ennen valituksen tekemistä. Ainoina poikkeuksina mainitaan tilanteet, joissa kansallisten oikeussuojakeinojen käyttäminen on pitkittynyt kohtuuttomasti tai ne eivät todennäköisesti anna tehokasta oikeussuojaa.

Kotimaisten oikeuskeinojen käyttöä koskeva vaatimus on yleinen ihmisoikeusvalituksia koskeva periaate, joka on muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa sekä KP-sopimuksen ja TSS-sopimuksen yksilövalituksia koskevissa valinnaisissa pöytäkirjoissa. Vaatimus tarkoittaa niin sanottujen tehokkaiden oikeussuojakeinojen käyttöä. Normaalisti tämä tarkoittaa Suomen osalta säännönmukaisen muutoksenhakutien käyttämistä loppuun saakka.

Valitusta ei myöskään voida ottaa tutkittavaksi, mikäli se on ilmeisen perusteeton tai sitä ei ole perusteltu riittävästi (f alakohhta).

Valituksen kohteena olevien tosiseikkojen ajallista ulottuvuutta on rajoitettu artiklan 1 kohdan g alakohdassa. Tosiseikkojen tulee olla tapahtuneita sen jälkeen, kun pöytäkirja on tullut sopimusvaltion osalta voimaan.

Muussa tapauksessa näiden seikkojen tulee olla jatkuneita vielä pöytäkirjan voimaantulon jälkeenkin.

Artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaan valitus tulee tehdä yhden vuoden sisällä kansallisten oikeussuojakeinojen käyttämisestä. Vuoden määräajasta voidaan poiketa, jos valittaja pystyy osoittamaan, että valitusta ei ole ollut mahdollista tehdä määrätysssä määräajassa.

8 artikla. *Valituksen toimittaminen.* Artiklassa määrätään valituksen toimittamisesta sopimusvaltiolle. Jollei lapsen oikeuksien komitea päätä olla ottamatta valitusta tutkitavaksi, sen tulee saattaa valitus sopimusvaltion tietoon. Tieto valituksesta on luottamuksellinen. Sopimusvaltion tulee toimittaa komitealle kirjalliset selvityksensä tai lausuntonsa sekä selostus mahdollisista kansallisen järjestelmän sisältämistä oikeussuojakeinoista. Vastaus tulee toimittaa niin pian kuin mahdollista mutta kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa.

9 artikla. *Sovintoratkaisu.* Artiklassa määrätään sovintoratkaisusta. Komitean välityksellä saavutettu sovintoratkaisu päättää valituksen käsittelyn.

10 artikla. *Valitusten käsittely.* Artiklassa määrätään valitusten käsittelystä. Artiklan 1 kohdan mukaan lapsen oikeuksien komitea käsittelee valitukset sille lähetetyn ja sen asian osapuolille toimittaman aineiston perusteella. Valitukset tulee käsitellä niin nopeasti kuin mahdollista.

Artiklan 2 kohdan mukaan komitea tutkii valitukset suljetuissa istunnoissaan. Mikäli komitea on pyytännyt ryhtymään väliaikaisiin toimenpiteisiin, sen tulee artiklan 3 kohdan mukaan jouduttaa valituksen käsittelyä.

Tutkiessaan väitettyjä taloudellisten, sosiaalisten tai sivistyksellisten oikeuksien loukkauksia koskevia valituksia komitean tulee artiklan 4 kohdan mukaan arvioida niiden toimien kohtuullisuutta, joihin sopimusvaltio on ryhtynyt yleissopimuksen 4 artiklan mukaisesti. Tässä arviossa komitean on huomioitava se, että sopimusvaltio voi toteuttaa useita mahdollisia toimenpiteitä taloudellisten, sosiaalisten tai sivistyksellisten oikeuksien täytäntöönpanemiseksi. Tutkittuaan valituksen komitea toimittaa artiklan 5 kohdan mukaan viipymättä valitusta koskevat kan-

nanottonsa sekä mahdolliset suosituksensa asian osapuolille.

11 artikla. *Jatkotoimet.* Artiklassa määrätään toimenpiteistä lapsen oikeuksien komitean kannanottojen johdosta. Artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltion on otettava komitean kannanotot ja mahdolliset suositukset asianmukaisesti huomioon. Lisäksi sopimusvaltion tulee toimittaa komitealle kirjallinen vastaus sekä tiedot niistä toimenpiteistä, joihin suositusten ja kannanottojen johdosta on ryhdytty tai aiotaan ryhtyä. Sopimusvaltion vastaus tulee antaa mahdollisimman pian mutta kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa.

Artiklan 2 kohdan mukaan komitea voi pyytää sopimusvaltiota toimittamaan lisätietoja toimenpiteistä, joihin valtio on ryhtynyt komitean kannanottojen tai suositusten johdosta tai mahdollisen sovintoratkaisun täytäntöönpanemiseksi. Lisätietoja voidaan pyytää myös myöhemmin sopimusvaltion yleissopimuksen 44 artiklan tai lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta tehdyn valinnaisen pöytäkirjan 12 artiklan tai lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin tehdyn valinnaisen pöytäkirjan 8 artiklan mukaisesti antamissa määräaikaisraporteissa.

Toisin kuten esimerkiksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiot, komitean kannanotot ja suositukset eivät ole kansainvälisoikeudellisesti sitovia.

12 artikla. *Valtiovalitukset.* Artiklassa määrätään valtioiden välisistä valituksista. Sopimusvaltioiden välisiä valituksia voidaan ottaa vastaan ja tutkia ainoastaan niiden sopimusvaltioiden osalta, jotka ovat antaneet tällaisen lapsen oikeuksien komitean toimivallan tunnustavan selityksen. Muussa tapauksessa komitea ei ota valitusta vastaan. Sopimusvaltio voi tehdä valituksen, jossa se väittää toisen sopimusvaltion jättävän täyttämättä yleissopimuksen tai lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta tehdyn valinnaisen pöytäkirjan tai lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin tehdyn valinnaisen pöytäkirjan mukaisia velvoitteitaan.

Sopimusvaltio voi milloin tahansa antaa selityksen, jossa se tunnustaa lapsen oikeuksien komitean toimivallan ottaa vastaan ja käsitellä tällaisia valituksia. Suomen tarkoituksena

on sitoutua tähän menettelyyn, jolloin kyseinen selitys annetaan valinnaisen pöytäkirjan ratifioimiskirjan tallettamisen yhteydessä.

Artiklassa määrätään myös sovintoratkaisusta.

III osa. Tutkintamenettely

13 artikla. *Vakavien tai järjestelmällisten loukkausten tutkintamenettely.* Artiklassa määrätään lapsen oikeuksien komitean mahdollisuudesta suorittaa tutkintamenettely. Jos komitea on saanut luotettavaa tietoa siitä, että sopimusvaltio olisi syyllistynyt lapsen oikeuksien sopimuksessa tai valinnaisessa pöytäkirjassa lasten myynnistä, lapsiprostitutiosta ja lapsipornografiasta tai valinnaisessa pöytäkirjassa lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin määrättyjen oikeuksien vakaviin tai järjestelmällisiin loukkauksiin, komitean tulee pyytää sopimusvaltiota toimimaan yhteistyössä tällaisen tiedon tutkimiseksi ja pyytää sitä toimittamaan viipymättä tietoa koskeva vastine.

Huomioituaan sopimusvaltion mahdollisesti toimittaman vastineen samoin kuin muun saatavillaan olevan luotettavan tiedon komitea voi nimetä yhden tai useamman jäsenensä suorittamaan tutkinnan ja laatimaan siitä kii-reellisesti kertomuksensa. Tutkintaan voi sisältyä käynti sopimusvaltion alueella, mikäli käynti on perusteltavissa. Tämä edellyttää sopimusvaltion suostumusta.

Tutkinta suoritetaan luottamuksellisesti. Tutkinnan kaikissa vaiheissa pyritään yhteistyöhön sopimusvaltion kanssa.

Lapsen oikeuksien komitea toimittaa tutkinnan tulokset yhdessä mahdollisten kommenttinsa ja suositustensa kanssa viipymättä kyseiselle sopimusvaltiolle. Sopimusvaltion tulee toimittaa vastineensa komitealle niin pian kuin mahdollista, mutta kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa. Komitea voi sopimusvaltiota kuultuaan sisällyttää YK:n yleiskokoukselle antamaansa raporttiin yhteenvedon tutkintamenettelyn johtopäätöksistä.

Artiklan 7 kohdan mukaan sopimusvaltio voi pöytäkirjan allekirjoittaessaan tai ratifioi-nessaan antaa selityksen, jossa se ilmoittaa, että se ei tunnusta lapsen oikeuksien komitean tutkintamenettelyä koskevaa toimivaltaa.

Suomen tarkoituksena on sitoutua tähän menettelyyn, jolloin kyseistä selitystä ei ole tarkoitus antaa.

14 artikla. *Tutkintamenettelyn jatkotoimet.* Lapsen oikeuksien komitea voi tarvittaessa pyytää 13 artiklassa mainitun kuuden kuukauden määräajan päätyttyä sopimusvaltiota ilmoittamaan, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä tutkinnan johdosta. Komitea voi myös pyytää sopimusvaltiota toimittamaan yleissopimuksesta tai sen edellä mainituista valinnaisista pöytäkirjoista antamissa määräaikaisraporteissa lisätietoa niistä toimenpiteistä, joihin sopimusvaltio on ryhtynyt tutkinnan johdosta.

IV osa Loppumääräykset

15 artikla. *Kansainvälinen apu ja yhteistyö.* Artiklan mukaan lapsen oikeuksien komitea voi toimittaa asianomaisen valtion suostumuksella YK:n erityisjärjestöille, rahastoille ja ohjelmille sekä muille toimivaltaisille elimille kannanottonsa tai suosituksensa sellaisen valituksen tai tutkinnan johdosta, joka ilmentää teknisen neuvonnan ja avun tarvetta. Samalla toimitetaan sopimusvaltion vastine ja mahdolliset ehdotukset näiden kannanottojen ja suositusten johdosta.

Komitea voi myös kertoa edellä mainituille kansainvälisille tahoille valitusmenettelyssä esille tulleen seikan, josta voi olla hyötyä pääätettäessä kansainvälisiin toimenpiteisiin ryhtymistä lapsen oikeuksien sopimuksella perustettujen oikeuksien täytäntöönpanemiseksi. Edellä mainittu edellyttää kyseisen sopimusvaltion suostumusta.

16 artikla. *Yleiskokoukselle annettava raportti.* Artiklassa määrätään lapsen oikeuksien komitean velvollisuudesta sisällyttää yleissopimuksen 44 artiklan 5 kohdan mukaisesti YK:n yleiskokoukselle joka toinen vuosi annettavaan raporttiinsa yhteenvedo pöytäkirjan mukaisesta toiminnastaan.

17 artikla. *Valinnaisen pöytäkirjan jakelu ja pöytäkirjasta tiedottaminen.* Artiklan mukaan sopimusvaltion tulee tiedottaa tästä pöytäkirjasta samalla tavalla aikuisille ja lapsille, vammaiset henkilöt mukaan lukien. Lisäksi sopimusvaltion on helpotettava tiedon-saantia lapsen oikeuksien komitean kannan-otoista ja suosituksista erityisesti kyseistä so-

pimusvaltiota koskevien tapausten osalta. Kaikki tiedot on annettava asianmukaisin ja aktiivisin keinoin. Tiedot on myös annettava saavutettavissa olevassa muodossa.

18 artikla. *Allekirjoittaminen, ratifiointi ja liittyminen.* Voidakseen ratifioida pöytäkirjan valtion on tullut ensin ratifioida yleissopimus tai liittyä siihen tai ratifioida jompikumpi sen kahdesta ensimmäisestä valinnaisesta pöytäkirjasta tai liittyä jompaankumpaan niistä.

19 artikla. *Voimaantulo.* Pöytäkirja tulee kansainvälisesti voimaan kolmen kuukauden kuluttua kymmenennen ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamisesta Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan. Niiden valtioiden osalta, jotka ratifioivat pöytäkirjan tai liittyvät siihen sen jälkeen, kun kymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu, pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun valtiot ovat talletaneet oman ratifioimis- tai liittymiskirjansa.

Pöytäkirja on tullut kansainvälisesti voimaan 14 päivänä huhtikuuta 2014. Marraskuun loppuun 2014 mennessä valinnaisen pöytäkirjan on allekirjoittanut 48 valtiota, ja sen on ratifioinut tai siihen on liittynyt 14 valtiota. Euroopan unionin jäsenmaista Belgia, Espanja, Irlanti, Portugali, Saksa ja Slovakia ovat ratifioineet pöytäkirjan. Näistä Belgia, Portugali, Saksa ja Slovakia ovat antaneet 12 artiklan mukaisen selityksen, jossa ne tunnustavat lapsen oikeuksien komitean toimivallan ottaa vastaan ja tutkia valtiovalituksia.

20 artikla. *Pöytäkirjan voimaantulon jälkeiset loukkaukset.* Lapsen oikeuksien komitealla on toimivalta käsitellä ainoastaan sellaisia yleissopimuksessa tai sen kahdessa ensimmäisessä valinnaisessa pöytäkirjassa määrättyjen oikeuksien loukkauksia, jotka ovat tapahtuneet tämän pöytäkirjan voimaantulon jälkeen. Mikäli valtiosta tulee tämän pöytäkirjan sopimusvaltio sen kansainvälisen voimaantulon jälkeen, tämän valtion velvoitteet suhteessa komiteaan liittyvät yksinomaan sellaisiin yleissopimuksessa tai sen kahdessa ensimmäisessä valinnaisessa pöytäkirjassa määrättyjen oikeuksien loukkauksiin, jotka ovat tapahtuneet sen jälkeen, kun tämä pöytäkirja on tullut voimaan kyseisen valtion osalta.

21 artikla. *Pöytäkirjan muuttaminen.* Artiklan mukaan muutokset sitovat vain niitä sopimusvaltioita, jotka ovat ne hyväksyneet. Muita sopimusvaltioita sitovat edelleen pöytäkirjan määräykset ja niiden mahdollisesti hyväksymät aikaisemmat muutokset.

22 artikla. *Irtisanominen.* Sopimusvaltio voi milloin tahansa irtisanoa pöytäkirjan ilmoittamalla siitä kirjallisesti YK:n pääsihteerille. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua siitä päivästä, jona pääsihteerin on vastaanottanut ilmoituksen. Vireillä olevat valitukset ja tutkintamenettely saatetaan kuitenkin loppuun, jos ne on pantu vireille ennen irtisanomisen voimaantulopäivää.

23 artikla. *Tallettaja ja pääsihteerin ilmoitukset.* Artikla sisältää tavanomaiset määräykset YK:n pääsihteeristä tallettajana sekä pääsihteerin allekirjoittamisia, ratifiointeja, liittymisiä, pöytäkirjan ja sen muutosten voimaantuloa sekä irtisanomisia koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta.

24 artikla. *Kielet.* Artikla sisältää tavanomaiset määräykset todistusvoimaisista kielistä ja YK:n pääsihteerin velvollisuudesta toimittaa pöytäkirjasta jäljennökset kaikille valtioille.

2 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Voimaansaattamislain 1 § sisältäisi tavanomaisen blankettilain säännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne valinnaisen pöytäkirjan määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta ja käsittelyjärjestystä koskevassa jaksossa.

2 §. Pykälän mukaan valinnaisen pöytäkirjan muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja lain voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Valinnaisen pöytäkirjan voimaansaattamislain olisi tarkoitus tulla voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin pöytäkirja tulee voimaan. Valinnainen pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun valtio on tallettanut ratifioimis- tai liittymiskirjansa.

3 Voimaantulo

Valinnainen pöytäkirja on tullut kansainvälisesti voimaan 14 päivänä huhtikuuta 2014.

Suomen osalta valinnainen pöytäkirja tulee sen 19 artiklan 2 kohdan mukaisesti voimaan kolmen kuukauden kuluttua päivästä, jona ratifioimiskirja talletetaan.

Esitykseen sisältyvä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti, kun valinnainen pöytäkirja tulee Suomen osalta voimaan.

Monet yleissopimuksen ja sen lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta tehdyn valinnaisen pöytäkirjan kattamista aloista, kuten terveyden- ja sairaanhoito, sosiaalihuolto ja opetus kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n mukaisesti maakunnan lainsäädäntövaltaan. Näin ollen Ahvenanmaan maakuntapäivien on hyväksyttävä hallituksen esitykseen sisältyvä pöytäkirjan voimaansaattamislaki itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti, jotta määräykset tulisivat voimaan myös Ahvenanmaan maakunnassa.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain (731/1999) 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen.

Valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen määräys on eduskunnan perustuslakivaliokunnan kannan mukaan luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka, 4) jos määräyk-

sen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai, 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, 12/2000 vp, 31/2001 vp ja 38/2001 vp).

Yleissopimus on saatettu voimaan lailla (SopS 59–60/1991), lapsen oikeuksien yleissopimukseen tehty lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin koskeva valinnaisen pöytäkirja on saatettu voimaan lailla (SopS 30–31/2002) sekä lapsen oikeuksien yleissopimukseen lasten myyntiä, lapsiprostituutiota ja lapsipornografia koskeva valinnainen pöytäkirja on saatettu voimaan lailla (SopS 40–41/2012).

Valinnainen pöytäkirja on luonteeltaan ihmisoikeussopimus, minkä vuoksi sen sisältämien aineellisten ihmisoikeusmääräysten voimaansaattamisessa tulee käyttää lain-tasoista voimaansaattamissäädöstä.

Valinnainen pöytäkirja koskee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita. Valinnainen pöytäkirja sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, joista perustuslain mukaan olisi säädettävä lailla ja jotka koskevat lain tasolla toteutettavaa yksilön oikeusasemaan vaikuttavaa sääntelyä. Määräykset ovat sinänsä sopusoinnussa Suomen lainsäädännön kanssa.

Pöytäkirjan 1, 5 ja 7 artiklan yksilövalitusta koskevat määräykset vaikuttavat yksilön oikeusasemaan sellaisella tavalla, että yksilövalitusoikeuden sääntely Suomessa kuuluu lainsäädännön alaan. Lisäksi erityisesti 5 artiklaan liittyen lapsen puhevallan käyttämistä on säännelty muun muassa oikeudenkäymiskaassa, hallintolaissa ja laissa lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta. Myös 7 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaiset kansalliset oikeussuojakeinot määräytyvät sen perusteella, mihin lainsäädäntöön valituksen kohteena oleva asia perustuu.

Pöytäkirjan 4 artiklassa määrätään suojelutoimenpiteistä. Artiklan määräyksen mukaan sopimusvaltio ryhtyy kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, ettei sen lainkäyttövaltaan kuuluvia yksityishenkilöitä

kohdella huonosti tai uhkailla sen vuoksi, että he ovat tehneet komitealle valituksia tai toimivat yhteistyössä komitean kanssa pöytäkirjan mukaisesti. Artikla kuuluu lainsäädännön alaan, sillä se sisältää voimassa olevan lainsäädännön sisältöön vaikuttavan velvoitteen. Artiklan 2 kohta sisältää lisäksi määräyksen siitä, ettei valituksen tehneen henkilöllisyyttä saa paljastaa julkisesti ilman kyseisen henkilön suostumusta. Yksityishenkilöiden henkilöllisyyden julkistamista säätelee henkilötietolaki (523/1999) ja laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999; jäljempänä julkisuuslaki).

Pöytäkirjan 6 artiklan 1 kohdan määräys väliaikaisista toimenpiteistä edellyttää eduskunnan hyväksymistä siksi, että määräys on merkityksellinen valtion täysivaltaisuuden kannalta.

Pöytäkirjan 8 artiklan mukaan komitea antaa valituksen luottamuksellisesti tiedoksi asianosaisena olevalle sopimusvaltiolle. Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut talenteet ovat julkisia, ellei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Viranomaisen hallussa olevien asiakirjojen julkisuudesta säädetään julkisuuslaissa. Julkisuuslain 24 §:n 2-kohdassa säädetään Suomen suhteita toiseen valtioon tai kansainväliseen järjestöön koskevien sekä kansainvälisessä lainkäyttö- tai tutkintaelimessä tai muussa kansainvälisessä toimielimessä käsiteltävään asiaan liittyvien asiakirjojen salassapidosta. Määräys kuuluu siten lainsäädännön alaan.

Pöytäkirjan 9 artiklan määräykset komitean mahdollisesta osallistumisesta asian sovinnolliseen ratkaisemiseen sivuavat täysivaltaisuutta ja kuuluvat siten lainsäädännön alaan. Suostumuksen sovintoon voi antaa myös lapsen puhevaltaa käyttävä henkilö. Kuten 5 artiklan kohdalla on todettu, on lapsen puhevallan käyttämistä koskevaa sääntelyä muun muassa oikeudenkäymiskaaressa, hallintolaissa ja laissa lapsen huollosta ja tapaamis-oikeudesta.

Pöytäkirjan 11 artiklan määräys sopimusvaltion velvollisuudesta ottaa asianmukaisesti huomioon komitean kannanotot ja mahdolliset suositukset kuuluu myös valtion täysi-

valtaisuutta koskevana säännöksenä lainsäädännön alaan.

Pöytäkirjan 12 artiklassa määrätään valtioiden välisestä riidanratkaisusta. Komitean toimivallan tunnustavan selityksen antaminen edellyttää eduskunnan hyväksymistä.

Pöytäkirjan 13 artiklassa määrätään komitean tutkintamenettelystä. Menettelyssä komitea voi nimetä yhden tai useamman jäsenensä suorittamaan tutkinnan ja laatimaan siitä kiireellisesti kertomuksensa. Tutkintaan voi sisältyä käynti sopimusvaltion alueella, jos käynti on perusteltavissa ja sopimusvaltio suostuu siihen. Jäsenten suorittamassa tutkintatoiminnassa on katsottava olevan kyse julkisen vallan käyttämisestä Suomen alueella. Tutkintamenettelyä arvioidaan jäljempänä käsittelyjärjestystä koskevassa jaksossa valtion täysivaltaisuutta koskevien perustuslain säännösten kannalta. Tutkintatoimintaa koskevat määräykset eivät ole ongelmallisia perustuslain täysivaltaisuussäätelyn kannalta. Artiklan määräykset ovat kuitenkin merkityksellisiä täysivaltaisuuden kannalta ja kuuluvat sen vuoksi lainsäädännön alaan.

Pöytäkirjan 14 artiklan määräys komitean mahdollisuudesta pyytää sopimusvaltiolta tietoja tutkintamenettelyn johdosta ryhtymiinsä toimenpiteisiin kuuluu myös valtion täysivaltaisuutta koskevana säännöksenä lainsäädännön alaan.

Pöytäkirjan 20 artiklassa määrätään komitean toimivallasta suhteessa sopimusvaltioon ja sopimusvaltion velvollisuuksista suhteessa komiteaan. Nämä määräykset vaikuttavat yksilön oikeusasemaan ja/tai valtion täysivaltaisuuden sellaisella tavalla, että sääntely Suomessa kuuluu lainsäädännön alaan.

Pöytäkirjan 2-3, 10, 15-19 ja 21-24 artiklan määräykset eivät kuulu lainsäädännön alaan.

Pöytäkirja sisältää näin ollen määräyksiä, joiden voidaan katsoa kuuluvan edellä mainituilla perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisilla perusteilla lainsäädännön alaan.

4.2 Käsittelyjärjestys

Perustuslain 1 §:n 1 momentin mukaan Suomi on täysivaltainen tasavalta. Perustuslain 1 § 3 momentin mukaan Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja

ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskunnan kehittämiseksi. Perustuslain esitöiden mukaan tällä säännöksellä on merkitystä arvioitaessa, milloin kansainvälinen velvoite on ristiriidassa perustuslain täysivaltaisuus-säännösten kanssa (HE 1/1998 vp). Perustuslakivaliokunta on perustuslain esitöiden pohjalta katsonut perustelluksi lähteä siitä, että sellaiset kansainväliset velvoitteet, jotka ovat tavanomaisia nykyaikaisessa yhteiskunnassa ja jotka vain vähäisessä määrin vaikuttavat valtion täysivaltaisuuteen, eivät sellaisenaan ole ristiriidassa perustuslain täysivaltaisuus-säännösten kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp ja PeVL 19/2010 vp).

Pöytäkirjan 13 artiklassa tarkoitettuun komitean tutkintaan voi sisältyä käynti sopimusvaltion alueella, mikäli käynti on perusteltavissa ja sopimusvaltio suostuu siihen. Tutkinta suoritetaan luottamuksellisesti ja sopimusvaltion kanssa pyritään yhteistyöhön menettelyn kaikissa vaiheissa. Pöytäkirja ei sisällä määräyksiä komitean erityisistä toimivaltuuksista sopimusvaltion alueella eikä oikeudesta päästä tiettyihin tiloihin. Se ei sisällä myöskään määräyksiä, jotka olisivat esteenä sopimusvaltion edustajan läsnäololle komitean suorittaessa tutkintaa. Tietoja hankkiessaan komitea pyytää sopimusvaltiota tekemään yhteistyötä tietojen hankkimiseksi.

Komitean suorittamalla tutkintamenettelyllä on erittäin painavat perus- ja ihmisoikeuksien suojaamiseen liittyvät perusteet. Halli-

tuksen käsityksen mukaan tutkintamenettely kokonaisuudessaan vaikuttaisi kokonaisarvion mukaan vain vähäisessä määrin valtion täysivaltaisuuteen. Sitä koskevat säännökset eivät ole ristiriidassa Suomen täysivaltaisuutta koskevien perustuslain säännösten kanssa.

Edellä mainitun perusteella pöytäkirja ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Pöytäkirja voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislainsiksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

eduskunta hyväksyisi New Yorkissa 19 päivänä joulukuuta 2011 tehdyn lapsen oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan

ja että Suomi antaisi selityksen, jonka mukaan Suomi tunnustaa pöytäkirjan 12 artiklassa tarkoitetun komitean toimivallan ottaa vastaan ja käsitellä sitä vastaan tehtyjä valtiovalituksia.

Edellä esitetyn perusteella ja koska pöytäkirja sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valitusmenettelyä koskevan valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

New Yorkissa 19 päivänä joulukuuta 2011 tehdyn lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valitusmenettelyä koskevan valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Pöytäkirjan muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2014

Pääministeri

ALEXANDER STUBB

Lainsäädäntöneuvos *Arto Kosonen*

**Lapsen oikeuksia koskevan
yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja
valitusmenettelystä**

Tämän pöytäkirjan sopimusvaltiot, jotka

katsovat, että Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjassa julistettujen periaatteiden mukaan ihmiskunnan kaikkien jäsenten synnynäisen arvon sekä yhtäläisten ja luovuttamattomien oikeuksien tunnustaminen muodostaa vapauden, oikeudenmukaisuuden ja rauhan perustan maailmassa,

paneavat merkille, että lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (jäljempänä "yleissopimus") sopimusvaltiot tunnustavat yleissopimuksessa määrättyt oikeudet kaikille niiden lainkäyttövallan alaisille lapsille ilman minäänlaista lapsen, hänen vanhempiansa tai muun laillisen huoltajansa rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen, etniseen tai sosiaaliseen alkuperään, varallisuuteen, vammaisuuteen, syntyperään tai muihin seikkain perustuvaa erottelua,

vahvistavat kaikkien ihmisoikeuksien ja perussvapauksien yleismaailmallisuuden, jakamattomuuden, keskinäisen riippuvuuden ja yhteenkuuluvuuden,

vahvistavat myös lapsen aseman oikeuskelpoisena sekä ihmisarvoltaan tunnustettuna ja kyvyiltään kehittyvänä ihmisenä.

tunnustavat, että lasten erityisestä ja riippuvaisesta asemasta saattaa aiheutua heille huomattavia vaikeuksia käyttää oikeussuojakeinoja oikeuksiensa loukkauksia vastaan,

katsovat, että tämä pöytäkirja vahvistaa ja täydentää niitä kansallisia ja alueellisia järjestelmiä, joita käyttäen lapset voivat tehdä oikeuksiensa loukkauksia koskevia valituksia,

tunnustavat, että käytettäessä oikeussuojakeinoja lapsen oikeuksien loukkauksia vastaan olisi ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu, ja että näissä oikeussuojakeinoissa olisi kaikilla tasoilla noudatettava lapsimyönteisiä menettelyjä,

**Optional Protocol to the Convention on
the Rights of the Child on a communica-
tions procedure**

The States parties to the present Protocol,

Considering that, in accordance with the principles proclaimed in the Charter of the United Nations, the recognition of the inherent dignity and the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world,

Noting that the States parties to the Convention on the Rights of the Child (hereinafter referred to as "the Convention") recognize the rights set forth in it to each child within their jurisdiction without discrimination of any kind, irrespective of the child's or his or her parent's or legal guardian's race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national, ethnic or social origin, property, disability, birth or other status,

Reaffirming the universality, indivisibility, interdependence and interrelatedness of all human rights and fundamental freedoms,

Reaffirming also the status of the child as a subject of rights and as a human being with dignity and with evolving capacities,

Recognizing that children's special and dependent status may create real difficulties for them in pursuing remedies for violations of their rights,

Considering that the present Protocol will reinforce and complement national and regional mechanisms allowing children to submit complaints for violations of their rights,

Recognizing that the best interests of the child should be a primary consideration to be respected in pursuing remedies for violations of the rights of the child, and that such remedies should take into account the need for child-sensitive procedures at all levels,

Encouraging States parties to develop ap-

rohkaisevat sopimusvaltioita kehittämään asianmukaisia kansallisia järjestelmiä, jotta lapsi, jonka oikeuksia on loukattu, voi käyttää tehokkaita oikeussuojakeinoja kansallisella tasolla,

palauttavat mieliin sen tärkeän tehtävän, joka kansallisilla ihmisoikeusinstituutioilla ja muilla lapsen oikeuksia edistämään ja suojelemaan asetetuilla erityisinstituutioilla voi olla tässä yhteydessä,

katsovat, että näiden kansallisten järjestelmien vahvistamiseksi ja täydentämiseksi sekä yleissopimuksen ja tapauksen mukaan yleissopimukseen lasten myynnistä, lapsiprosituutiosta ja lapsipornografiasta ja lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin tehtyjen valinnaisten pöytäkirjojen täytäntöön panemiseksi nykyistä tehokkaammin olisi lapsen oikeuksien komitealle (jäljempänä "komitea") tehtävä mahdolliseksi suorittaa tässä pöytäkirjassa määrättyjä tehtäviä,

appropriate national mechanisms to enable a child whose rights have been violated to have access to effective remedies at the domestic level,

Recalling the important role that national human rights institutions and other relevant specialized institutions, mandated to promote and protect the rights of the child, can play in this regard,

Considering that, in order to reinforce and complement such national mechanisms and to further enhance the implementation of the Convention and, where applicable, the Optional Protocols thereto on the sale of children, child prostitution and child pornography and on the involvement of children in armed conflict, it would be appropriate to enable the Committee on the Rights of the Child (hereinafter referred to as "the Committee") to carry out the functions provided for in the present Protocol,

ovat sopineet seuraavasta:

Have agreed as follows:

I OSA

PART I

Yleiset määräykset

General provisions

1 artikla

Article 1

Lapsen oikeuksien komitean toimivalta

Competence of the Committee on the Rights of the Child

1. Tämän pöytäkirjan sopimusvaltio tunnustaa komitealle tässä pöytäkirjassa annetun toimivallan.

1. A State party to the present Protocol recognizes the competence of the Committee as provided for by the present Protocol.

2. Komitea ei käytä tämän pöytäkirjan sopimusvaltioon kohdistuvaa toimivaltaansa asioissa, jotka koskevat sellaisessa asiakirjassa tunnustettujen oikeuksien loukkauksia, jonka osapuolena kyseinen valtio ei ole.

2. The Committee shall not exercise its competence regarding a State party to the present Protocol on matters concerning violations of rights set forth in an instrument to which that State is not a party.

3. Komitea ei ota vastaan valitusta, joka koskee valtiota, joka ei ole tämän pöytäkirjan sopimusvaltio.

3. No communication shall be received by the Committee if it concerns a State that is not a party to the present Protocol.

2 artikla

Article 2

Komitean toimintaa ohjaavat yleiset periaatteet

General principles guiding the functions of the Committee

Komitean suorittaessa tässä pöytäkirjassa

In fulfilling the functions conferred on it by

sille annettuja tehtäviä sitä ohjaa lapsen edun periaate. Komitea ottaa huomioon myös lapsen oikeudet ja näkemykset ja antaa lapsen näkemyksille asianmukaisen painoarvon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti.

3 artikla

Työjärjestys

1. Komitea hyväksyy työjärjestyksen, jota se noudattaa suorittaessaan sille tässä pöytäkirjassa annettuja tehtäviä. Tällöin se ottaa huomioon erityisesti tämän pöytäkirjan 2 artiklan taatakseen lapsimyönteiset menettelyt.

2. Komitea sisällyttää työjärjestykseensä takeet, joilla estetään lapsen puolesta toimivia ohjailemasta lasta, ja se voi kieltäytyä tutkimasta valitusta, jonka se ei katso olevan lapsen edun mukainen.

4 artikla

Suojelutoimenpiteet

1. Sopimusvaltio ryhtyy kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin varmistaakseen, ettei sen lainkäyttövaltaan kuuluvien yksityishenkilöiden ihmisoikeuksia loukata eikä heitä kohdella huonosti tai uhkailla sen johdosta, että he ovat tehneet komitealle valituksia tai toimivat yhteistyössä komitean kanssa tämän pöytäkirjan mukaisesti.

2. Kyseisten yksityishenkilöiden tai yksityishenkilöiden ryhmien henkilöllisyyttä ei paljasteta julkisesti ilman heidän nimenomaista suostumustaan.

II OSA

Valitusmenettely

5 artikla

Yksilövalitukset

1. Valituksia voivat tehdä sopimusvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvat yksityishenkilöt tai yksityishenkilöiden ryhmät tai joku muu

the present Protocol, the Committee shall be guided by the principle of the best interests of the child. It shall also have regard for the rights and views of the child, the views of the child being given due weight in accordance with the age and maturity of the child.

Article 3

Rules of procedure

1. The Committee shall adopt rules of procedure to be followed when exercising the functions conferred on it by the present Protocol. In doing so, it shall have regard, in particular, for article 2 of the present Protocol in order to guarantee child-sensitive procedures.

2. The Committee shall include in its rules of procedure safeguards to prevent the manipulation of the child by those acting on his or her behalf and may decline to examine any communication that it considers not to be in the child's best interests.

Article 4

Protection measures

1. A State party shall take all appropriate steps to ensure that individuals under its jurisdiction are not subjected to any human rights violation, ill-treatment or intimidation as a consequence of communications or co-operation with the Committee pursuant to the present Protocol.

2. The identity of any individual or group of individuals concerned shall not be revealed publicly without their express consent.

PART II

Communications procedure

Article 5

Individual communications

1. Communications may be submitted by or on behalf of an individual or group of individuals, within the jurisdiction of a State par-

näiden puolesta, jotka väittävät kyseisen sopimusvaltion loukanneen heidän oikeuksiaan, jotka on tunnustettu jossakin seuraavista asiakirjoista, joiden sopimusvaltiona kyseinen valtio on:

- a) yleissopimus;
- b) lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta;
- c) lapsen oikeuksien yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin.

2. Jos valitus tehdään yksityishenkilön tai yksityishenkilöiden ryhmän puolesta, tämän on tapahduttava heidän suostumuksellaan, jollei valittaja voi perustella toimintaansa heidän puolestaan ilman tällaista suostumusta.

6 artikla

Väliaikaiset toimenpiteet

1. Komitea voi milloin tahansa valituksen vastaanottamisen jälkeen ja ennen asiasisältöä koskevan ratkaisun tekemistä toimittaa asianosaisena olevalle sopimusvaltiolle sen kiireellisesti käsiteltäväksi pyynnön ryhtyä sellaisiin väliaikaisiin toimenpiteisiin, jotka voivat poikkeustapauksissa olla tarpeen, jotta vältettäisiin väitetyistä loukkauksista uhrille tai uhreille mahdollisesti aiheutuva peruuttamaton vahinko.

2. Se, että komitea käyttää 1 kohdan mukaista harkintavaltaansa, ei tarkoita, että se olisi päättänyt ottaa valituksen tutkittavaksi tai ratkaissut sen asiasisällön.

7 artikla

Tutkittavaksi ottaminen

1. Komitea ei ota valitusta tutkittavaksi, jos:

- a) valitus on tehty nimettömänä;
- b) valitusta ei ole tehty kirjallisesti;
- c) valituksessa on käytetty väärin valitusoikeutta tai yleissopimuksen ja/tai sen valinnaisten pöytäkirjojen määräykset eivät sovelu valitukseen;

ty, claiming to be victims of a violation by that State party of any of the rights set forth in any of the following instruments to which that State is a party:

- (a) The Convention;
- (b) The Optional Protocol to the Convention on the sale of children, child prostitution and child pornography;
- (c) The Optional Protocol to the Convention on the involvement of children in armed conflict.

2. Where a communication is submitted on behalf of an individual or group of individuals, this shall be with their consent unless the author can justify acting on their behalf without such consent.

Article 6

Interim measures

1. At any time after the receipt of a communication and before a determination on the merits has been reached, the Committee may transmit to the State party concerned for its urgent consideration a request that the State party take such interim measures as may be necessary in exceptional circumstances to avoid possible irreparable damage to the victim or victims of the alleged violations.

2. Where the Committee exercises its discretion under paragraph 1 of the present article, this does not imply a determination on admissibility or on the merits of the communication.

Article 7

Admissibility

The Committee shall consider a communication inadmissible when:

- (a) The communication is anonymous;
- (b) The communication is not in writing;
- (c) The communication constitutes an abuse of the right of submission of such communications or is incompatible with the provisions of the Convention and/or the Op-

d) komitea on jo tutkinut saman asian tai sitä on tutkittu tai tutkitaan muussa kansainvälisessä tutkinta- tai ratkaisumenettelyssä;

e) kaikkia käytettävissä olevia kansallisia oikeussuojakeinoja ei ole käytetty. Tätä määräystä ei sovelleta, jos oikeussuojakeinojen käyttäminen on kohtuuttomasti pitkittynyt tai todennäköisesti ei anna tehokasta oikeussuojaa;

f) valitus on ilmeisen perusteeton tai sitä ei ole perusteltu riittävästi;

g) valituksen kohteena olevat seikat ovat tapahtuneet ennen tämän pöytäkirjan voimaantuloa kyseisen sopimusvaltion osalta, elleivät nämä seikat ole jatkuneet kyseisen ajankohdan jälkeen;

h) valitusta ei ole tehty vuoden kuluessa siitä, kun kaikki kansalliset oikeussuojakeinot on käytetty, jollei valittaja pysty osoittamaan, ettei valitusta voitu tehdä kyseisen määräajan puitteissa.

tional Protocols thereto;

(d) The same matter has already been examined by the Committee or has been or is being examined under another procedure of international investigation or settlement;

(e) All available domestic remedies have not been exhausted. This shall not be the rule where the application of the remedies is unreasonably prolonged or unlikely to bring effective relief;

(f) The communication is manifestly ill-founded or not sufficiently substantiated;

(g) The facts that are the subject of the communication occurred prior to the entry into force of the present Protocol for the State party concerned, unless those facts continued after that date;

(h) The communication is not submitted within one year after the exhaustion of domestic remedies, except in cases where the author can demonstrate that it had not been possible to submit the communication within that time limit.

8 artikla

Valituksen toimittaminen

1. Komitea antaa sille tämän pöytäkirjan mukaisesti tehdyn valituksen luottamuksellisesti tiedoksi asianosaisena olevalle sopimusvaltiolle mahdollisimman pian, jollei se valitusta tälle sopimusvaltiolle tiedoksiantamatta katso, ettei valitusta voida ottaa tutkittavaksi.

2. Asianosaisena oleva sopimusvaltio toimittaa komitealle kirjalliset selvityksensä tai lausuntonsa asiasta sekä mahdollisesti käytettävissä olevasta oikeussuojakeinosta. Sopimusvaltio antaa vastauksensa mahdollisimman pian kuuden kuukauden kuluessa.

9 artikla

Sovintoratkaisu

1. Komitea saattaa hyvät palveluksensa asian osapuolten käytettäväksi, jotta asiassa saavutettaisiin sovintoratkaisu yleissopimuksessa ja/tai sen valinnaisissa pöytäkirjoissa määrättyjä velvoitteita kunnioittaen.

Article 8

Transmission of the communication

1. Unless the Committee considers a communication inadmissible without reference to the State party concerned, the Committee shall bring any communication submitted to it under the present Protocol confidentially to the attention of the State party concerned as soon as possible.

2. The State party shall submit to the Committee written explanations or statements clarifying the matter and the remedy, if any, that it may have provided. The State party shall submit its response as soon as possible and within six months.

Article 9

Friendly settlement

1. The Committee shall make available its good offices to the parties concerned with a view to reaching a friendly settlement of the matter on the basis of respect for the obligations set forth in the Convention and/or the

2. Komitean välityksellä saavutetun sovintoratkaisun hyväksyminen päättää tämän pöytäkirjan nojalla tehdyn valituksen käsittelyn.

Optional Protocols thereto.

2. An agreement on a friendly settlement reached under the auspices of the Committee closes consideration of the communication under the present Protocol.

10 artikla

Article 10

Valitusten käsittely

Consideration of communications

1. Komitea käsittelee tämän pöytäkirjan mukaisesti vastaanottamansa valitukset mahdollisimman pian kaiken sille toimitetun aineiston perusteella edellyttäen, että nämä aineistot toimitetaan asian osapuolille.

1. The Committee shall consider communications received under the present Protocol as quickly as possible, in the light of all documentation submitted to it, provided that this documentation is transmitted to the parties concerned.

2. Komitea tutkii tämän pöytäkirjan mukaisesti sille tehtyt valitukset suljetuissa istunnoissa.

2. The Committee shall hold closed meetings when examining communications received under the present Protocol.

3. Tapauksessa, jossa komitea on pyytänyt väliaikaisia toimenpiteitä, se jouduttaa valituksen käsittelyä.

3. Where the Committee has requested interim measures, it shall expedite the consideration of the communication.

4. Tutkiessaan väitettyjä taloudellisten, sosiaalisten tai sivistyksellisten oikeuksien loukkauksia koskevia valituksia komitea arvioi niiden toimenpiteiden asianmukaisuutta, joihin sopimusvaltio on ryhtynyt yleissopimuksen 4 artiklan mukaisesti. Tällöin komitea ottaa huomioon, että sopimusvaltio voi toteuttaa useita mahdollisia toimenpiteitä yleissopimuksessa määrättyjen taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien täytäntöön panemiseksi.

4. When examining communications alleging violations of economic, social or cultural rights, the Committee shall consider the reasonableness of the steps taken by the State party in accordance with article 4 of the Convention. In doing so, the Committee shall bear in mind that the State party may adopt a range of possible policy measures for the implementation of the economic, social and cultural rights in the Convention.

5. Tutkittuaan valituksen komitea toimittaa viipymättä valitusta koskevat kannanotonsa sekä mahdolliset suosituksensa asian osapuolille.

5. After examining a communication, the Committee shall, without delay, transmit its views on the communication, together with its recommendations, if any, to the parties concerned.

11 artikla

Article 11

Jatkotoimet

Follow-up

1. Sopimusvaltio ottaa asianmukaisesti huomioon komitean kannanotot ja mahdolliset suositukset sekä toimittaa komitealle kirjallisen vastauksen, johon sisältyvät tiedot toimenpiteistä, joihin on ryhdytty tai aiotaan ryhtyä komitean kannanottojen ja suositusten johdosta. Sopimusvaltio toimittaa vastauksensa mahdollisimman pian kuuden kuukau-

1. The State party shall give due consideration to the views of the Committee, together with its recommendations, if any, and shall submit to the Committee a written response, including information on any action taken and envisaged in the light of the views and recommendations of the Committee. The State party shall submit its response as soon

den kuluessa.

2. Komitea voi pyytää sopimusvaltiota antamaan lisätietoja toimenpiteistä, joihin sopimusvaltio on mahdollisesti ryhtynyt komitean kannanottojen tai suositusten tai sovintoratkaisun täytäntöönpanon johdosta; jos komitea katsoo asianmukaiseksi, se voi pyytää sopimusvaltiota toimittamaan lisätietoja raporteissa, jotka sopimusvaltio antaa myöhemmin tapauksen mukaan yleissopimuksen 44 artiklan, lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta tehdyn valinnaisen pöytäkirjan 12 artiklan tai lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin tehdyn valinnaisen pöytäkirjan 8 artiklan mukaisesti.

12 artikla

Valtiovalitukset

1. Tämän pöytäkirjan sopimusvaltio voi milloin tahansa antaa selityksen, jonka mukaan se tunnustaa komitean toimivallan ottaa vastaan ja käsitellä valituksia, joissa sopimusvaltio väittää, ettei toinen sopimusvaltio täytä velvoitteitaan, joista on määrätty jossakin seuraavista asiakirjoista, joiden sopimusvaltiona kyseinen valtio on:

- a) yleissopimus;
- b) lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta;
- c) lapsen oikeuksien yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin.

2. Komitea ei ota vastaan valitusta, jos se koskee sopimusvaltiota, joka ei ole antanut tällaista selitystä, eikä valitusta sopimusvaltiolta, joka ei ole antanut tällaista selitystä.

3. Komitea saattaa hyvät palveluksensa asianosaisena olevien sopimusvaltioiden käytettäväksi, jotta asiassa saataisiin aikaan sovintoratkaisu yleissopimuksessa ja sen valinnaisissa pöytäkirjoissa määrättyjä velvoitteita kunnioittaen.

4. Sopimusvaltiot tallettavat tämän artiklan 1 kohdan mukaisen selityksen Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan, ja pääsihteeri toimittaa jäljennökset selityksestä muille sopimusvaltioille. Selitys voidaan pe-

as possible and within six months.

2. The Committee may invite the State party to submit further information about any measures the State party has taken in response to its views or recommendations or implementation of a friendly settlement agreement, if any, including as deemed appropriate by the Committee, in the State party's subsequent reports under article 44 of the Convention, article 12 of the Optional Protocol to the Convention on the sale of children, child prostitution and child pornography or article 8 of the Optional Protocol to the Convention on the involvement of children in armed conflict, where applicable.

Article 12

Inter-State communications

1. A State party to the present Protocol may, at any time, declare that it recognizes the competence of the Committee to receive and consider communications in which a State party claims that another State party is not fulfilling its obligations under any of the following instruments to which the State is a party:

- (a) The Convention;
- (b) The Optional Protocol to the Convention on the sale of children, child prostitution and child pornography;
- (c) The Optional Protocol to the Convention on the involvement of children in armed conflict.

2. The Committee shall not receive communications concerning a State party that has not made such a declaration or communications from a State party that has not made such a declaration.

3. The Committee shall make available its good offices to the States parties concerned with a view to a friendly solution of the matter on the basis of the respect for the obligations set forth in the Convention and the Optional Protocols thereto.

4. A declaration under paragraph 1 of the present article shall be deposited by the States parties with the Secretary-General of the United Nations, who shall transmit copies thereof to the other States parties. A declara-

ruuttaa milloin tahansa ilmoittamalla asiasta pääsihteerille. Peruuttaminen ei vaikuta sellaisen asian käsittelyyn, josta on jo tehty valitus tämän artiklan mukaisesti; sopimusvaltiolta ei oteta vastaan uutta tämän artiklan mukaista valitusta sen jälkeen, kun pääsihteerin on ottanut vastaan selityksen peruuttamista koskevan ilmoituksen, ellei kyseinen sopimusvaltio ole antanut uutta selitystä.

tion may be withdrawn at any time by notification to the Secretary-General. Such a withdrawal shall not prejudice the consideration of any matter that is the subject of a communication already transmitted under the present article; no further communications by any State party shall be received under the present article after the notification of withdrawal of the declaration has been received by the Secretary-General, unless the State party concerned has made a new declaration.

III OSA

PART III

Tutkintamenettely

Inquiry procedure

13 artikla

Article 13

Vakavien tai järjestelmällisten loukkausten tutkintamenettely

Inquiry procedure for grave or systematic violations

1. Jos komitean saaman luotettavan tiedon mukaan sopimusvaltio on vakavasti tai järjestelmällisesti loukannut oikeuksia, joista määrätään yleissopimuksessa tai sen lasten myynnistä, lapsiprostitutiosta ja lapsipornografiasta tehdyssä valinnaisessa pöytäkirjassa tai lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin tehdyssä valinnaisessa pöytäkirjassa, komitea pyytää tätä sopimusvaltiota tekemään yhteistyötä tietojen tutkimiseksi ja tätä varten toimittamaan viipymättä kyseisiä tietoja koskevan vastineen.

1. If the Committee receives reliable information indicating grave or systematic violations by a State party of rights set forth in the Convention or in the Optional Protocols thereto on the sale of children, child prostitution and child pornography or on the involvement of children in armed conflict, the Committee shall invite the State party to cooperate in the examination of the information and, to this end, to submit observations without delay with regard to the information concerned.

2. Ottaen huomioon asianosaisena olevan sopimusvaltion mahdollisesti toimittaman vastineen sekä muut käytettävissään olevat luotettavat tiedot komitea voi nimetä yhden tai useamman jäsenensä suorittamaan tutkinnan ja antamaan siitä kiireellisesti kertomuksen komitealle. Tutkintaan voi sisältyä käynti sopimusvaltion alueella, mikäli käynti on perusteltavissa ja sopimusvaltio suostuu siihen.

2. Taking into account any observations that may have been submitted by the State party concerned, as well as any other reliable information available to it, the Committee may designate one or more of its members to conduct an inquiry and to report urgently to the Committee. Where warranted and with the consent of the State party, the inquiry may include a visit to its territory.

3. Tutkinta suoritetaan luottamuksellisesti, ja sopimusvaltion kanssa pyritään yhteistyöhön kaikissa menettelyn vaiheissa.

3. Such an inquiry shall be conducted confidentially, and the cooperation of the State party shall be sought at all stages of the proceedings.

4. Käsiteltyään tutkinnan tulokset komitea toimittaa ne viipymättä asianosaisena olevalle sopimusvaltiolle yhdessä mahdollisten kommenttien ja suositusten kanssa.

4. After examining the findings of such an inquiry, the Committee shall transmit without delay these findings to the State party concerned, together with any comments and recommendations.

5. Asianosaisena oleva sopimusvaltio toimittaa vastineensa komitealle mahdollisimman pian kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun se on ottanut vastaan komitean toimittamat tulokset, kommentit ja suositukset.

6. Kun tällainen menettely on suoritettu tämän artiklan 2 kohdan mukaisen tutkinnan osalta, komitea voi asianosaisena olevan sopimusvaltion kanssa neuvoteltuaan päättää sisällyttää tiivistelmän menettelyn tuloksista tämän pöytäkirjan 16 artiklassa tarkoitettuun raporttiin.

7. Kukin sopimusvaltio voi tämän pöytäkirjan allekirjoittaessaan tai ratifioidessaan tai siihen liittyessään antaa selityksen, jonka mukaan se ei tunnusta tämän artiklan mukaisesta komitean toimivaltaa sellaisten oikeuksien osalta, jotka tunnustetaan jossakin 1 kohdassa luetellussa asiakirjassa tai kaikissa niistä.

8. Sopimusvaltio, joka on antanut tämän artiklan 7 kohdan mukaisen selityksen, voi milloin tahansa peruuttaa tämän selityksen ilmoittamalla asiasta Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille.

5. The State party concerned shall, as soon as possible and within six months of receiving the findings, comments and recommendations transmitted by the Committee, submit its observations to the Committee.

6. After such proceedings have been completed with regard to an inquiry made in accordance with paragraph 2 of the present article, the Committee may, after consultation with the State party concerned, decide to include a summary account of the results of the proceedings in its report provided for in article 16 of the present Protocol.

7. Each State party may, at the time of signature or ratification of the present Protocol or accession thereto, declare that it does not recognize the competence of the Committee provided for in the present article in respect of the rights set forth in some or all of the instruments listed in paragraph 1.

8. Any State party having made a declaration in accordance with paragraph 7 of the present article may, at any time, withdraw this declaration by notification to the Secretary-General of the United Nations.

14 artikla

Tutkintamenettelyn jatkotoimet

1. Komitea voi tarvittaessa 13 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun kuuden kuukauden määräajan päätyttyä pyytää asianosaisena olevaa sopimusvaltiota ilmoittamaan sille toimenpiteistä, joihin on ryhdytty tai aiotaan ryhtyä tämän pöytäkirjan 13 artiklan mukaisesti suoritettua tutkinnan johdosta.

2. Komitea voi pyytää asianosaisena olevaa sopimusvaltiota antamaan lisätietoja toimenpiteistä, joihin sopimusvaltio on ryhtynyt 13 artiklan mukaisesti suoritettua tutkinnan johdosta; jos komitea katsoo asianmukaiseksi, se voi pyytää sopimusvaltiota antamaan lisätietoja raporteissa, jotka sopimusvaltio antaa myöhemmin tapauksen mukaan yleissopimuksen 44 artiklan, lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta tehdyn valinnaisen pöytäkirjan 12 artiklan tai lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin tehdyn valinnaisen pöytäkirjan 8 artiklan mukaisesti.

Article 14

Follow-up to the inquiry procedure

1. The Committee may, if necessary, after the end of the period of six months referred to in article 13, paragraph 5, invite the State party concerned to inform it of the measures taken and envisaged in response to an inquiry conducted under article 13 of the present Protocol.

2. The Committee may invite the State party to submit further information about any measures that the State party has taken in response to an inquiry conducted under article 13, including as deemed appropriate by the Committee, in the State party's subsequent reports under article 44 of the Convention, article 12 of the Optional Protocol to the Convention on the sale of children, child prostitution and child pornography or article 8 of the Optional Protocol to the Convention on the involvement of children in armed conflict, where applicable.

IV OSA

Loppumääräykset

15 artikla

Kansainvälinen apu ja yhteistyö

1. Komitea voi asianosaisena olevan sopimusvaltion suostumuksella toimittaa Yhdistyneiden kansakuntien erityisjärjestöille, rahastoille ja ohjelmille sekä muille toimivaltaisille elimille kannanottonsa tai suosituksensa teknisen neuvonnan tai avun tarvetta ilmaisevien valitusten ja kyselyjen johdosta sekä liittää mukaan sopimusvaltion mahdolliset vastineet ja ehdotukset, jotka koskevat näitä kannanottoja tai suosituksia.

2. Komitea voi asianosaisena olevan sopimusvaltion suostumuksella myös saattaa näiden elinten tietoon tämän pöytäkirjan mukaisesti käsiteltävistä valituksista johtuvan asian, joka saattaa edistää näiden elinten toimivaltansa puitteissa tekemää päätöstä siitä, onko aiheellista ryhtyä kansainvälisiin toimenpiteisiin, joilla voidaan osaltaan auttaa sopimusvaltioita edistymään yleissopimuksessa ja/tai sen valinnaisissa pöytäkirjoissa tunnustettujen oikeuksien täytäntöönpanossa.

16 artikla

Yleiskokoukselle annettava raportti

Komitea sisällyttää yhteenvedon tämän pöytäkirjan mukaisesta toiminnastaan raporttiinsa, jonka se antaa joka toinen vuosi yleiskokoukselle yleissopimuksen 44 artiklan 5 kappaleen mukaisesti.

17 artikla

Valinnaisen pöytäkirjan jakelu ja pöytäkirjasta tiedottaminen

Kukin sopimusvaltio sitoutuu tekemään tämän pöytäkirjan laajalti tunnetuksi ja jakamaan sitä sekä helpottamaan aikuisten ja lasten, vammaiset henkilöt mukaan lukien, tiedonsaantia komitean kannanotoista ja suosituksista, erityisesti asianosaisena olevaa so-

PART IV

Final provisions

Article 15

International assistance and cooperation

1. The Committee may transmit, with the consent of the State party concerned, to United Nations specialized agencies, funds and programmes and other competent bodies its views or recommendations concerning communications and inquiries that indicate a need for technical advice or assistance, together with the State party's observations and suggestions, if any, on these views or recommendations.

2. The Committee may also bring to the attention of such bodies, with the consent of the State party concerned, any matter arising out of communications considered under the present Protocol that may assist them in deciding, each within its field of competence, on the advisability of international measures likely to contribute to assisting States parties in achieving progress in the implementation of the rights recognized in the Convention and/or the Optional Protocols thereto.

Article 16

Report to the General Assembly

The Committee shall include in its report submitted every two years to the General Assembly in accordance with article 44, paragraph 5, of the Convention a summary of its activities under the present Protocol.

Article 17

Dissemination of and information on the Optional Protocol

Each State party undertakes to make widely known and to disseminate the present Protocol and to facilitate access to information about the views and recommendations of the Committee, in particular with regard to matters involving the State party, by appropriate

pimusvaltiota koskevien asioiden osalta, asianmukaisin ja aktiivisin keinoin sekä saatavalla tavalla.

and active means and in accessible formats to adults and children alike, including those with disabilities.

18 artikla

Article 18

Allekirjoittaminen, ratifiointi ja liittyminen

Signature, ratification and accession

1. Tämä pöytäkirja on avoinna allekirjoittamista varten valtiolle, joka on allekirjoittanut tai ratifioinut yleissopimuksen tai jommankumman sen kahdesta ensimmäisestä valinnaisesta pöytäkirjasta tai liittynyt johonkin niistä.

1. The present Protocol is open for signature to any State that has signed, ratified or acceded to the Convention or either of the first two Optional Protocols thereto.

2. Valtio, joka on ratifioinut yleissopimuksen tai jommankumman sen kahdesta ensimmäisestä valinnaisesta pöytäkirjasta tai liittynyt johonkin niistä, voi ratifioida tämän pöytäkirjan. Ratifioimiskirjat talletetaan Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan.

2. The present Protocol is subject to ratification by any State that has ratified or acceded to the Convention or either of the first two Optional Protocols thereto. Instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

3. Tämä pöytäkirja on avoinna liittymistä varten valtiolle, joka on ratifioinut yleissopimuksen tai jommankumman sen kahdesta ensimmäisestä valinnaisesta pöytäkirjasta tai liittynyt johonkin niistä.

3. The present Protocol shall be open to accession by any State that has ratified or acceded to the Convention or either of the first two Optional Protocols thereto.

4. Liittyminen tapahtuu tallettamalla liittymiskirja pääsihteerin huostaan.

4. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Secretary-General.

19 artikla

Article 19

Voimaantulo

Entry into force

1. Tämä pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua päivästä, jona kymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu.

1. The present Protocol shall enter into force three months after the deposit of the tenth instrument of ratification or accession.

2. Kunkin sellaisen valtion osalta, joka ratifioi tämän pöytäkirjan tai liittyy siihen sen jälkeen, kun kymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu, pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua päivästä, jona tämä valtio on tallettanut ratifioimis- tai liittymiskirjansa.

2. For each State ratifying the present Protocol or acceding to it after the deposit of the tenth instrument of ratification or instrument of accession, the present Protocol shall enter into force three months after the date of the deposit of its own instrument of ratification or accession.

20 artikla

Article 20

Pöytäkirjan voimaantulon jälkeiset loukkaukset

Violations occurring after the entry into force

1. Komitealla on toimivalta käsitellä ainoastaan sellaisia yleissopimuksessa ja/tai sen kahdessa ensimmäisessä valinnaisessa pöytä-

1. The Committee shall have competence solely in respect of violations by the State party of any of the rights set forth in the

kirjassa tunnustettujen oikeuksien loukkauksia, jotka ovat tapahtuneet tämän pöytäkirjan voimaantulon jälkeen.

2. Jos valtiosta tulee tämän pöytäkirjan sopimusvaltio sen voimaantulon jälkeen, tämän valtion velvoitteet komiteaa kohtaan liittyvät yksinomaan sellaisiin yleissopimuksessa ja/tai sen kahdessa ensimmäisessä valinnaisessa pöytäkirjassa määrättyjen oikeuksien loukkauksiin, jotka ovat tapahtuneet sen jälkeen, kun tämä pöytäkirja on tullut voimaan kyseisen valtion osalta.

21 artikla

Pöytäkirjan muuttaminen

1. Sopimusvaltiot voivat ehdottaa muutoksia tähän pöytäkirjaan ja toimittaa muutosehdotuksensa Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille. Pääsihteeri antaa muutosehdotukset tiedoksi sopimusvaltioille ja pyytää niitä ilmoittamaan pääsihteerille, kannattavatko ne sopimusvaltioiden kokouksen koolle kutsumista ehdotusten käsittelyä ja niistä päättämistä varten. Jos neljän kuukauden kuluessa tiedoksiantopäivästä vähintään kolmasosa sopimusvaltioista kannattaa kokouksen koolle kutsumista, pääsihteeri kutsuu kokouksen koolle Yhdistyneiden kansakuntien alaisuudessa. Pääsihteeri toimittaa kokouksessa läsnä olevien ja äänestävien sopimusvaltioiden kahden kolmasosan enemmistöllä hyväksymän muutoksen Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen hyväksyttäväksi ja sen jälkeen kaikkien sopimusvaltioiden hyväksyttäväksi.

2. Tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti hyväksytty muutos tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun talletettujen hyväksymiskirjojen määrä on noussut kahteen kolmasosaan sopimusvaltioiden määrästä muutoksen hyväksymisen ajankohtana. Sen jälkeen muutos tulee voimaan sopimusvaltion osalta kolmantenakymmenentenä päivänä sen hyväksymiskirjan tallettamisen jälkeen. Muutos sitoo ainoastaan niitä sopimusvaltioita, jotka ovat hyväksyneet sen.

Convention and/or the first two Optional Protocols thereto occurring after the entry into force of the present Protocol.

2. If a State becomes a party to the present Protocol after its entry into force, the obligations of that State vis-à-vis the Committee shall relate only to violations of the rights set forth in the Convention and/or the first two Optional Protocols thereto occurring after the entry into force of the present Protocol for the State concerned.

Article 21

Amendments

1. Any State party may propose an amendment to the present Protocol and submit it to the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall communicate any proposed amendments to States parties with a request to be notified whether they favour a meeting of States parties for the purpose of considering and deciding upon the proposals. In the event that, within four months of the date of such communication, at least one third of the States parties favour such a meeting, the Secretary-General shall convene the meeting under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of two thirds of the States parties present and voting shall be submitted by the Secretary-General to the General Assembly for approval and, thereafter, to all States parties for acceptance.

2. An amendment adopted and approved in accordance with paragraph 1 of the present article shall enter into force on the thirtieth day after the number of instruments of acceptance deposited reaches two thirds of the number of States parties at the date of adoption of the amendment. Thereafter, the amendment shall enter into force for any State party on the thirtieth day following the deposit of its own instrument of acceptance. An amendment shall be binding only on those States parties that have accepted it.

22 artikla

Irtisanominen

1. Sopimusvaltio voi irtisanoa tämän pöytäkirjan milloin tahansa ilmoittamalla asiasta kirjallisesti Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua päivästä, jona pääsihteeri on ottanut ilmoituksen vastaan.

2. Irtisanominen ei rajoita tämän pöytäkirjan määräysten soveltamista edelleen ennen irtisanomisen voimaantulopäivää 5 ja 12 artiklan mukaisesti tehtyihin valituksiin tai 13 artiklan mukaisesti käynnistettyyn tutkintaan.

23 artikla

Tallettaja ja pääsihteerin ilmoitukset

1. Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri toimii tämän pöytäkirjan tallettajana.

2. Pääsihteeri ilmoittaa kaikille valtioille seuraavat tiedot:

- a) tämän pöytäkirjan mukaiset allekirjoittamiset, ratifiointit ja liittymiset;
- b) tämän pöytäkirjan voimaantulopäivä ja 21 artiklan mukaisten muutosten voimaantulopäivät;
- c) 22 artiklan mukaiset irtisanomiset.

24 artikla

Kielet

1. Tämä pöytäkirja, jonka arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset, talletetaan Yhdistyneiden kansakuntien arkistoon.

2. Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri toimittaa tämän pöytäkirjan oikeaksi todistetut jäljennökset kaikille valtioille.

Article 22

Denunciation

1. Any State party may denounce the present Protocol at any time by written notification to the Secretary-General of the United Nations. The denunciation shall take effect one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

2. Denunciation shall be without prejudice to the continued application of the provisions of the present Protocol to any communication submitted under articles 5 or 12 or any inquiry initiated under article 13 before the effective date of denunciation.

Article 23

Depositary and notification by the Secretary-General

1. The Secretary-General of the United Nations shall be the depositary of the present Protocol.

2. The Secretary-General shall inform all States of:

- (a) Signatures, ratifications and accessions under the present Protocol;
- (b) The date of entry into force of the present Protocol and of any amendment thereto under article 21;
- (c) Any denunciation under article 22 of the present Protocol.

Article 24

Languages

1. The present Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited in the archives of the United Nations.

2. The Secretary-General of the United Nations shall transmit certified copies of the present Protocol to all States.